

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Νομικής

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών-Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Προστασία καταθέσεων – Ένα βήμα πριν την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής
Τραπεζικής Ένωσης**

Αριθμός λέξεων: 13.276

Υπεύθυνος Καθηγητής : Χατζηπαναγιώτης Μιχαήλ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πίνακας Συντομογραφιών	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
1. Σύσταση των Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων (ΣΕΚ).....	7
1.1. Ορισμός – Ο ρόλος που διαδραματίζουν τα ΣΕΚ.....	7
1.2. Τα πρώτα νομοθετικά διαβήματα στην Ευρώπη.....	8
1.2.2. Οδηγία 94/19/ΕΚ	10
1.2.3. Οδηγία 2009/14/ΕΚ.....	14
2. Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο – Οδηγία 2014/49/ΕΚ.....	16
2.1. Αίτια νομοθετικής μεταρρύθμισης.....	16
2.2. Κριτική ανάλυση των κύριων σημείων της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ	17
2.2.1. Τύποι ΣΕΚ	17
2.2.2. Επίπεδο κάλυψης του καταθέτη.....	18
2.2.3. Επιλεξιμότητα των καταθέσεων	22
2.2.4. Εναρμόνιση των μηχανισμών χρηματοδότησης των ΣΕΚ.....	24
2.2.5. Αμοιβαίος δανεισμός μεταξύ των ΣΕΚ.....	29
2.2.6. Καταβολή αποζημιώσεων.....	32
2.2.7. Συμβολή των ΣΕΚ στην εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων	35
2.2.8. Πληροφόρηση καταθετών	38
3. Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης – Η θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης των Καταθέσεων (ΕΣΑΚ)	41
3.1. Οι βλέψεις για ένα ευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης καταθέσεων	41
3.1.1. Πρόταση του 2010 για ψήφιση της Οδηγίας	41
3.1.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης	42
3.2. Λειτουργία του ΕΣΑΚ.....	43
3.2.1. Σκοπός και μέσα επίτευξης αυτού	43

3.2.2. Στάδια θέσπισης.....	44
3.2.3. Εισφορές προς το Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων για επίτευξη επιπέδου – στόχου 46	
3.3. Οφέλη από τη θέσπιση του ΕΣΑΚ.....	47
3.4. Προβληματισμοί.....	49
3.4.1. Οι διαφορές στα τραπεζικά συστήματα των κρατών μελών και ο ηθικός κίνδυνος 50	
3.4.2. Αλληλεπίδραση με τα εθνικά ΣΕΚ.....	53
3.4.3. Ο «ξεπερασμένος» ρόλος του ΕΣΑΚ.....	54
3.5. Τελευταίες εξελίξεις.....	56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	61

Πίνακας Συντομογραφιών

COM	Έγγραφο της Επιτροπής
ΔΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΘΣΠ	Θεσμικά Συστήματα Προστασίας
ECU	European Currency Unit
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΖΕΣ	Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΣΑΚ	Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασφάλισης Καταθέσεων
EUR	Euro
ό.π.	όπου παραπάνω
παρ.	παράγραφος
ΣΕΚ	Σύστημα/Συστήματα Εγγύησης Καταθέσεων
σελ.	σελίδα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένας από τους θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) ήταν ανέκαθεν η ολοκλήρωση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς. Οδεύοντας προς την κατεύθυνση αυτή, έγινε σαφές ότι ο τραπεζικός τομέας και η εύρυθμη λειτουργία του αποτελούν βασική προϋπόθεση επίτευξης του στόχου. Ως εκ τούτου, στην αυτοτελή χάραξη της οικονομικής πολιτικής κάθε κράτους μέλους, κρίθηκε αναγκαία η εφαρμογή μίας δέσμης κανόνων που θα συμβάλλει στη διαμόρφωση στοιχειώδους οικονομικής ομοιογένειας.

Στην πορεία δε, διαφάνηκε ότι η απόκλιση στην οικονομική πολιτική κάθε κράτους μέλους αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα στη χρηματοπιστωτική αποσταθεροποίηση του τραπεζικού τομέα. Σε αυτό άλλωστε συντέεινε και το φαινόμενο των μαζικών αναλήψεων τραπεζικών καταθέσεων από μη εξασφαλισμένους καταθέτες όταν έρχονταν αντιμέτωποι με την κατάρρευση πιστωτικού ιδρύματος. Συνεπεία τούτου, γεννήθηκε η ανάγκη προστασίας των καταθετών των πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω της εγγύησης των καταθέσεών τους, αφού κρίθηκε ότι αποτελούν τον πυρήνα της διασφάλισης της σταθερότητας ενός τραπεζικού συστήματος.

Λαμβάνοντας αυτά υπ' όψιν, η ΕΕ προέβη στη λήψη των κατάλληλων μέτρων για τη θέσπιση των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων (ΣΕΚ), τα οποία αποσκοπούν στην προώθηση της εμπιστοσύνης και της προστασίας των καταναλωτών, καθώς και στην ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Πρωταρχικός στόχος ήταν η δημιουργία ενός νομοθετικού πλαισίου που θα υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εγκαθιδρύσουν ΣΕΚ στην επικράτειά τους ενώ αργότερα επισημάνθηκε και η ανάγκη εναρμόνισης της λειτουργίας τους.

Το τελικό ωστόσο, εγχείρημα της ΕΕ είναι η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού ΣΕΚ που θα εξασφαλίζει τις εγγυήσεις στη ζώνη του ευρώ, ως ο τρίτος και τελευταίος πυλώνας που συνθέτει την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση, με τους άλλους δύο, τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό και τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης να έχουν τεθεί ήδη σε λειτουργία.

Η παρούσα εργασία θα επιχειρήσει να δώσει απάντηση στο ερώτημα εάν αποτελεί αποτελεσματικό εργαλείο για την επίτευξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο δυνάμει της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ, σύμφωνα με το οποίο επιδιώκεται η εναρμόνιση των εθνικών ΣΕΚ ή εάν η εγκαθίδρυση ενός ευρωπαϊκού συστήματος εγγύησης καταθέσεων θα λειτουργούσε πιο αποδοτικά.

Συγκεκριμένα, η παρούσα εργασία θα αποτελείται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο προβαίνει στην ανάλυση των ΣΕΚ και της εξέλιξης αυτών, με σημείο έναρξης τη Σύσταση της Επιτροπής 87/63/ΕΟΚ, την Οδηγία 94/19/ΕΚ και την τροποποίηση αυτής από την Οδηγία 2009/14/ΕΚ. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην Οδηγία 2014/49/ΕΕ, αναφέροντας την αιτία της νομοθετικής μεταρρύθμισης, ενώ παράλληλα γίνεται κριτική ανάλυση των κυριότερων διατάξεων αυτής. Το τρίτο κεφάλαιο καταπιάνεται με την παρουσίαση του εγχειρήματος της ΕΕ να θέσει σταδιακά υπό λειτουργία ένα πανευρωπαϊκό ΣΕΚ στη ζώνη του ευρώ, τη σθεναρή αντίσταση ορισμένων κρατών μελών σε αυτό και τους προβληματισμούς που εγείρει η θέσπισή του. Τέλος, η παρούσα εργασία καταλήγει στη σύνοψη των συμπερασμάτων που εξάγονται με την ανάλυση των ανωτέρω, καταλήγοντας ότι η απάντηση στο κεντρικό ερώτημα, είναι ότι ένα ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης καταθέσεων, θα ενίσχυε πιο αποτελεσματικά τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα από τα μεμονωμένα εθνικά ΣΕΚ.

1. Σύσταση των Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων (ΣΕΚ)

1.1. Ορισμός – Ο ρόλος που διαδραματίζουν τα ΣΕΚ

Είναι κοινός τόπος ότι οι τράπεζες αποτελούν τον θεμέλιο λίθο στην οικονομική ανάπτυξη και βασική πηγή χρηματοδότησης φυσικών και νομικών προσώπων. Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι οι καταθέτες αποτελούν την κύρια πηγή τραπεζικής δραστηριότητας, η εγγύηση καταθέσεων έχει καταστεί ευρέως διαδεδομένο χαρακτηριστικό του πλέγματος χρηματοοικονομικής ασφάλειας των χωρών. Ως εκ τούτου, η δημιουργία και η εύρυθμη λειτουργία των ΣΕΚ έχει σημαντικό αντίκτυπο στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.¹

Από νομικής απόψεως, δεν είναι εξ αρχής εμφανής ο λόγος για τον οποίο ο καταθέτης πρέπει να υπόκειται σε μια μορφή προστασίας, διαφορετική από τους υπόλοιπους καταναλωτές. Ο καταθέτης, παρέχοντας στο πιστωτικό ίδρυμα κεφάλαιο, αναλαμβάνει τον ρόλο του πιστωτή ενώ το πιστωτικό ίδρυμα αναλαμβάνει τον ρόλο του οφειλέτη. Η ειδική προστασία του καταθέτη καθίσταται απαραίτητη εξαιτίας της ιδιομορφίας του τραπεζικού κλάδου. Αυτή έγκειται στην περίπτωση στην οποία ένα πιστωτικό ίδρυμα καθίσταται αφερέγγυο και επέρχεται αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του και ως εκ τούτου, έρχεται αντιμέτωπο με τη σοβαρή πιθανότητα των μαζικών αναλήψεων των αποταμιεύσεων των καταθετών του. Μάλιστα, ο κίνδυνος των μαζικών αναλήψεων δύναται να πλήξει, όχι μόνον το πιστωτικό ίδρυμα που ενδεχομένως αντιμετωπίζει δυσχέρειες, αλλά και υγιή πιστωτικά ιδρύματα, συνεπεία της απώλειας της εμπιστοσύνης των καταθετών στη σταθερότητα του συστήματος αυτού.²

Συνεπεία τούτου, ελλοχεύει ο κίνδυνος κατάρρευσης ολόκληρου του τραπεζικού συστήματος, με δυσμενή αντίκτυπο στην οικονομική σταθερότητα του κράτους στο οποίο

¹ Rosaria Cerrone, 'Deposit guarantee reform in Europe: does European deposit insurance scheme increase banking stability?' (2018), *Journal of Economic Policy Reform*, 21 (3), 224-239, σελ. 224.

² Υπόθεση C-571/16 Nikolay Kantarev κατά Balgarska Narodna Banka, Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 4^{ης} Οκτωβρίου 2018, ΕΕ C 38, σκέψη 56.

δραστηριοποιείται το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα. Σύμφωνα με αυτή τη συλλογιστική, η δημιουργία ενός συστήματος εγγύησης καταθέσεων το οποίο θα αποζημιώνει τον καταθέτη στην περίπτωση που οι καταθέσεις του καταστούν μη διαθέσιμες, θα αποτρέπει ή θα περιορίζει τον κίνδυνο των μαζικών αναλήψεων και της χρηματοπιστωτικής αποσταθεροποίησης.³

Τα ΣΕΚ, επομένως, αποτελούν ασφαλιστικά ταμεία στα οποία οι τράπεζες καταβάλλουν εισφορές προκειμένου να διασφαλίζουν ότι ένα μεγάλο μέρος των καταθέσεων είναι ασφαλές ακόμα και σε περίπτωση χρεοκοπίας τους.⁴ Ως εκ τούτου, οι καταθέτες, γνωρίζοντας ότι η πληρωμή των καταθέσεων τους είναι ουσιαστικά εγγυημένη, είναι λιγότερο διατεθειμένοι να αποσύρουν αμέσως τις καταθέσεις τους από την τράπεζα σε περίπτωση οικονομικής κρίσης.⁵

Συμπερασματικά, το όφελος της θέσπισης των ΣΕΚ αποδεικνύεται διττό αφού αφενός συντείνουν στην προστασία των καταθετών και στην λειτουργία τους ως μηχανισμοί ασφαλείας σε περίπτωση τραπεζικής κρίσης και αφετέρου συμβάλλουν στη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και κατ' επέκταση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.⁶

1.2. Τα πρώτα νομοθετικά διαβήματα στην Ευρώπη

1.2.1. Σύσταση της Επιτροπής 87/63/ΕΟΚ

Αρχικά, τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων εξελίχθηκαν μέσω μεμονωμένων πρωτοβουλιών των χωρών της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας⁷ και είχαν κυρίως εθελοντικό

³ Pierre de Gioia-Carabellese and Corrado Chessa, 'The So-Called Pan-European Depositors' Protection Scheme: A Further Euro Own-Goal - A Critical Analysis of Directive 2014/49', (2016) Maastricht J Eur & Comp 23 (2), 241-260, σελ.244.

⁴Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, «Τι είναι το σύστημα εγγύησης καταθέσεων;» https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/deposit_guarantee.el.html.

⁵ Veerle Colaert, 'Deposit Guarantee Schemes in Europe: Is the Banking Union in Need of a Third Pillar?', (2015) European Company and Financial Law Review 3, 1-39, σελ. 2.

⁶ Christos V Gortsos, 'The Role of Deposit Guarantee Schemes (DGSs) Within the Crisis Management Framework' (2021), The IUP Journal of Bank Management, 43-65, σελ.43.

⁷ Η πρώτη χώρα η οποία θέσπισε ΣΕΚ ήταν η Δυτική Γερμανία το 1966. Μέχρι τότε, μόνο έξι εκ των δώδεκα κρατών μελών είχαν θεσπίσει ΣΕΚ και αυτά ήταν η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ισπανία, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο.

χαρακτήρα. Έναυσμα στην προσπάθεια θέσπισης και εξέλιξης των ΣΕΚ σε ευρωπαϊκό επίπεδο δόθηκε με τη Σύσταση 87/63/ΕΟΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1986⁸. Στη σύσταση της Επιτροπής, η αναγκαιότητα δημιουργίας συστημάτων εγγύησης καταθέσεων στηρίχθηκε για πρώτη φορά στην ανάγκη προστασίας του καταναλωτή – καταθέτη, αφού τα μέχρι τότε υφιστάμενα εθνικά συστήματα έθεταν ως πρωταρχικό στόχο την προστασία της τράπεζας.⁹ Η σύσταση δεν ήταν νομικά δεσμευτική, είχε συμβουλευτικό χαρακτήρα και υπογράμμισε την επιθυμητή πορεία της εξέλιξης των ΣΕΚ.¹⁰

Η Σύσταση 87/63/ΕΟΚ έκανε σύντομη μνεία ως προς τον τρόπο λειτουργίας των εθνικών ΣΕΚ, επισημαίνοντας τις βασικές, τυπικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται. Συγκεκριμένα, ένα ΣΕΚ όφειλε να εγγυάται την αποζημίωση των καταθετών των πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται στην επικράτειά του, καθώς και των καταθετών των υποκαταστημάτων τους, να διακρίνει τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί, πριν και μετά την εκκαθάριση ενός πιστωτικού ιδρύματος και τέλος, να φροντίζει για τη σαφή διατύπωση των κριτηρίων που απαιτούνται για την καταβολή αποζημίωσης.¹¹ Μάλιστα η σύσταση έδινε ως καταληκτική ημερομηνία την 1η Ιανουαρίου 1990, ούτως ώστε να δρομολογηθούν τα σχέδια για την εγκαθίδρυση των ΣΕΚ στα κράτη μέλη που ακόμα δεν διέθεταν ανάλογο σύστημα.¹²

Παρά τον γενικό χαρακτήρα της, η σύσταση 87/63/ΕΟΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο για την περαιτέρω εξέλιξη των ΣΕΚ. Οι πρόνοιες για την υποχρεωτική συμμετοχή όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων ενός κράτους μέλους σε ΣΕΚ, για την υποχρέωση

⁸ Σύσταση της Επιτροπής 87/63/ΕΟΚ της 22ας Δεκεμβρίου 1986 σχετική με τη δημιουργία συστημάτων εγγύησης καταθέσεων στην Κοινότητα, Αριθ. L 33/16.

⁹ Jakub Kerlin, 'The Role of Deposit Guarantee Schemes as a Financial Safety Net in the European Union (2017) Palgrave Macmillan, 1^η Έκδοση, σελ. 58.

¹⁰ Στο ίδιο.

¹¹ Άρθρο 1 στοιχεία α-δ της Σύστασης της Επιτροπής 87/63/ΕΟΚ.

¹² Άρθρα 2 και 3 της Σύστασης της Επιτροπής 87/63/ΕΟΚ.

προστασίας των συμφερόντων των μικρών καταθετών και για τη συνύπαρξη πολλών ΣΕΚ σε ένα κράτος, αποτελούν τα κυριότερα σημεία της σύστασης.¹³

1.2.2. Οδηγία 94/19/EK

1.2.2.1. Κρίσιμα σημεία

Η έκδοση της Οδηγίας 94/19/EK¹⁴ το 1994, ήταν αποτέλεσμα της αδήριτης ανάγκης για νομοθετική εναρμόνιση των κρατών μελών, η οποία είχε ως στόχο την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Συγκεκριμένα, η Οδηγία 94/19/EK ως νομικά δεσμευτική πράξη, έκρινε απαραίτητη την ύπαρξη ενός ΣΕΚ σε κάθε κράτος μέλος ενώ παράλληλα έθετε ως στόχους την προστασία του ανταγωνισμού, τη μεγαλύτερη εναρμόνιση των κρατών μελών αναφορικά με τη νομική αντιμετώπιση των καταθετών και τη χορήγηση διευρυσμένων εξουσιών στα ΣΕΚ.¹⁵

Σε μία σύμπτυξη της Οδηγίας 94/19/EK στα κυριότερα σημεία αυτής, προκύπτουν δύο θεματικές που χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης. Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι η Οδηγία 94/19/EK καθόριζε τα όρια ευθύνης μεταξύ των συστημάτων των κρατών μελών.¹⁶ Η προστασία των καταθετών ήταν υποχρεωτική όχι μόνο για τα πιστωτικά ιδρύματα κράτους μέλους που είχε θεσπίσει επίσημα ΣΕΚ αλλά και για τα υποκαταστήματα αυτών, τα οποία εδράζονταν σε άλλα κράτη μέλη (κράτη μέλη υποδοχής). Ανεξάρτητα, ωστόσο, από το αν το κράτος μέλος καταγωγής παρείχε υψηλότερο ποσοστό κάλυψης των καταθέσεων συγκριτικά με αυτό του κράτους μέλους υποδοχής, το υποκατάστημα πιστωτικού ιδρύματος άλλου κράτους μέλους θα έπρεπε να συμμορφωθεί με το ανώτατο όριο που προσέφερε το αντίστοιχο ΣΕΚ του κράτους μέλους υποδοχής.¹⁷ Στόχος ήταν η αποφυγή δημιουργίας διαταράξεων της

¹³ Kerlin ό.π. [7], σελ. 59.

¹⁴ Οδηγία 94/19/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1994 περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων, ΕΕ L 135.

¹⁵ Kerlin ό.π. [7], σελ. 59.

¹⁶ Άρθρο 4 της Οδηγίας 94/19/EK.

¹⁷ Thomas S Hornbaker, 'The European Union's Deposit Guarantee Directive: A Critical Analysis' (1997) 20 B C Int'l & Comp L Rev 335-352, σελ. 340-341 και George McKenzie and Manzoor Khalidi, 'The EU Directive on Deposit Insurance: A Critical Evaluation' (1994) 32 J Common Mkt Stud 171- 190, σελ. 173-175.

αγοράς καθώς και διαφορετικών επιπέδων αποζημίωσης και άνισων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των εθνικών πιστωτικών ιδρυμάτων και των υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων άλλων κρατών μελών.¹⁸ Αν δε, η κάλυψη που προσέφερε το κράτος μέλος καταγωγής ήταν λιγότερο ευνοϊκή από την κάλυψη που παρείχε από το ΣΕΚ του κράτους μέλους υποδοχής, το πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να επιλέξει οικειοθελώς το υποκατάστημά του να συμμετάσχει στο ΣΕΚ του κράτους υποδοχής για το υπόλοιπο της εγγύησης που προσφέρει.¹⁹

Επιπρόσθετα, σημείο άξιο αναφοράς της Οδηγίας 94/19/ΕΚ αποτελεί η ρύθμιση που καθόριζε ότι κάθε καταθέτης θα καλύπτεται με ποσό έως 20.000 ECU²⁰, εξασφαλίζοντας έτσι ότι με ένα καθορισμένο ελάχιστο επίπεδο εγγύησης, θα καλύπτεται ένας μεγάλος αριθμός καταθετών²¹, χωρίς βέβαια να παραγνωρίζεται η δυνατότητα κάθε κράτους μέλους για υψηλότερη κάλυψη των καταθέσεων.²² Μάλιστα η Οδηγία καθόριζε το χρονικό περιθώριο των τριών μηνών από την μέρα που το πιστωτικό ίδρυμα καθίστατο αφερέγγυο, μέσα στο οποίο τα ΣΕΚ όφειλαν να αποζημιώσουν τους καταθέτες.²³

Γίνεται επομένως εύκολα αντιληπτός, ο υβριδικός χαρακτήρας της προστασίας των καταθέσεων βάσει της οδηγίας, στην περίπτωση που το επίπεδο προστασίας που παρείχαν τα κράτη μέλη δεν ήταν ομοιόμορφο. Δίνοντας ένα παράδειγμα, το γερμανικό σύστημα εγγύησης καταθέσεων παρείχε υψηλότερη κάλυψη από τις 20.000 ECU και ως εκ τούτου, υποκατάστημα άλλου κράτους μέλους που βρισκόταν στο έδαφος της Γερμανίας, μπορούσε να επιλέξει συμπληρωματική κάλυψη στο πλαίσιο του γερμανικού συστήματος εγγύησης²⁴.

Αυτό βέβαια, αναμφίβολα οδηγεί στο αντίστοιχο συμπέρασμα. Τα υποκαταστήματα γερμανικών πιστωτικών ιδρυμάτων εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη, δεν είχαν τη

¹⁸ Αιτιολογικές σκέψεις 13 και 14 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ.

¹⁹ Άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ.

²⁰ Άρθρο 7 παρ.1 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ.

²¹ Kerlin ό.π. [7], σελ. 60-61.

²² Άρθρο 7 παρ. 3 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ.

²³ Άρθρο 10 παρ. 1 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ.

²⁴ Hornbaker ό.π. [15], σελ. 342.

δυνατότητα να εφαρμόσουν την προστασία που παρείχε το γερμανικό σύστημα εγγύησης καταθέσεων. Αυτό μάλιστα αποτέλεσε και ένα από τα επιχειρήματα της Γερμανίας στην υπόθεση C-233/94²⁵ που ήγειρε η ίδια κατά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης, με σκοπό την ακύρωση της Οδηγίας 94/19/ΕΚ.²⁶ Συγκεκριμένα σύμφωνα με τη Γερμανική Κυβέρνηση η δημιουργία δικτύου υποκαταστημάτων σε άλλο κράτος μέλος από το μέλος καταγωγής καθίσταντο δυσχερής και μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις αδύνατη, εξαιτίας της απάλειψης ενός σημαντικού ανταγωνιστικού προβαδίσματος που κατείχαν έναντι των εθνικών τραπεζών του κράτους μέλους υποδοχής.²⁷ Στον αντίποδα αυτού, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, το κράτος μέλος υποδοχής θα αναλάβει το βάρος της διαφοράς που προκύπτει από την υψηλότερη κάλυψη που αυτό προσφέρει.²⁸ Με άλλα λόγια, η Γερμανική Κυβέρνηση θα υφίστατο την υποχρέωση της αποκατάστασης των καταθετών υποκαταστημάτων, των οποίων τα διαθέσιμα κεφάλαια και φερεγγυότητα δεν είχε την ευχέρεια να ελέγξει.²⁹ Αυτό βέβαια, θα μπορούσε να αποφευχθεί αν στην Οδηγία προνοείτο η δυνατότητα παροχής συμπληρωματικής εγγύησης από το κράτος μέλος καταγωγής ώστε να καλύπτει τη διαφορά μέχρι το επίπεδο εγγύησης που παρέχει το κράτος μέλος υποδοχής.³⁰

Το Δικαστήριο παρέπεμψε για ακόμα μία φορά στην αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμόν 14 της Οδηγίας, σύμφωνα με την οποία το μέτρο αυτό θα ενισχύσει την ομαλή λειτουργία της αγοράς, τονίζοντας ότι αυτός ο λόγος αποτελεί επαρκή αιτιολογία για την θέσπιση του εν λόγω μέτρου.³¹ Παράλληλα έκρινε ότι ο περιορισμός που υφίσταντο τα υποκαταστήματα

²⁵Υπόθεση C-233/94, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, Απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Μαΐου 1997, I-02405.

²⁶Wulf-Henning Roth, 'Case C-233/94, Federal Republic of Germany v. European Parliament and Council of the European Union, Judgment of 13 May 1997, [1997] ECR I-2405', (1998) Common Market Law Review 35 (2), 459-479.

²⁷Σκέψη 51 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22].

²⁸Σκέψη 67 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22].

²⁹Σκέψεις 67 και 68 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22].

³⁰Σκέψη 69 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22].

³¹Σκέψη 36 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22].

γερμανικών πιστωτικών ιδρυμάτων αποτελούσε λιγότερο επαχθές μέτρο «από την υποχρέωση υπαγωγής [των υποκαταστημάτων] στις διάφορες νομοθεσίες περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων στα διάφορα κράτη μέλη υποδοχής».³² Αναφορικά δε, με την υποχρέωση που αναλαμβάνει το κράτος υπαγωγής για αποζημίωση των καταθετών υποκαταστήματος, το Δικαστήριο απάντησε ότι προνοείται δυνατότητα θέσπισης κριτηρίων και προϋποθέσεων από το κράτος μέλος υπαγωγής, που θα διευκόλυνε το έργο του αυτό.³³ Πρόσθεσε εν τέλει επί τούτου, ότι η συμπληρωματική εγγύηση θα επιβάρυνε αισθητά τα κράτη μέλη που δε διέθεταν ΣΕΚ ή που διέθεταν ΣΕΚ με χαμηλότερη δε, εγγύηση, γεγονός που δε θα οδηγούσε στην επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.³⁴

1.2.2.2. Ρυθμιστικά κενά και ερμηνευτικά ζητήματα

Όπως προκύπτει, η ελάχιστη εναρμόνιση των σχετικών ρυθμίσεων που διέπουν τα ΣΕΚ περιορίστηκε αποκλειστικά σε βασικές πτυχές αυτών.³⁵ Παρατηρείται λοιπόν, ότι η Οδηγία δεν προέβη στη ρύθμιση δύο επιμέρους ζητημάτων. Αφενός, δεν εντοπίζεται ρύθμιση που να προσδιορίζει τη νομική υπόσταση ενός ΣΕΚ και αυτό οφείλεται στην ευχέρεια που δόθηκε στα πιστωτικά ιδρύματα να επιλέξουν αν θα αποτελέσουν μέλος δημοσίας ή ιδιωτικής φύσεως ΣΕΚ, έχοντας βέβαια την έγκριση της εθνικής εποπτικής αρχής.³⁶ Πέραν τούτου, η οδηγία δεν εισήγαγε σχετική ρύθμιση για την εναρμόνιση των διαδικασιών χρηματοδότησης των ΣΕΚ, είτε με την εκ των προτέρων κατάθεση εισφορών στο ΣΕΚ, είτε με τη χρηματοδότηση του ΣΕΚ

³² Σκέψη 44 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22].

³³ Σκέψη 72 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22] «...Έτσι, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4, παράγραφος 3, να υποχρεώσει τα υποκαταστήματα που επιθυμούν να προσχωρήσουν σε ένα από τα συστήματα του εγγυήσεως να καταβάλλουν εισφορά και, βάσει του σημείου α' του παραρτήματος II της οδηγίας, και να απαιτήσει από το κράτος μέλος καταγωγής πληροφορίες για τα υποκαταστήματα αυτά. Εξάλλου, το άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας σκοπεύει να διασφαλίσει την τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει ένα τέτοιο υποκατάστημα ως μέλος του συστήματος εγγυήσεως των καταθέσεων. Από τις διάφορες αυτές διατάξεις προκύπτει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεν έχει ως αποτέλεσμα να επιβάλει υπερβολική επιβάρυνση στα συστήματα εγγυήσεως των κρατών μελών υποδοχής.»

³⁴ Σκέψη 71 της Απόφασης του Δικαστηρίου ό.π. [22].

³⁵ Αιτιολογική σκέψη 8 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ.

³⁶ McKenzie and Khalidi ό.π. [15], σελ. 176-177.

εάν και όταν θα προέκυπτε η ανάγκη. Η ρύθμιση της εν λόγω διαδικασίας αφέθηκε στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών.³⁷

Αναφορικά με τα ερμηνευτικά ζητήματα των διατάξεων της Οδηγίας, συχνή ήταν και παραμένει μέχρι σήμερα, η υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων προς το ΔΕΕ σχετικά με την ερμηνεία της παραγράφου 6 άρθρου 7 της Οδηγίας.³⁸ Η εν λόγω διάταξη σύμφωνα με νομολογία του ΔΕΕ, γεννά δικαίωμα αποζημίωσης του καταθέτη μέσω του ΣΕΚ για τις μη διαθέσιμες καταθέσεις του. Δεν μπορεί ωστόσο να θεμελιώσει ευθύνη του κράτους βάσει ενωσιακού δικαίου εξαιτίας της πλημμελούς άσκησης εποπτείας εκ μέρους των αρμόδιων εθνικών αρχών³⁹, ούτε μπορεί να αποτελέσει η εν λόγω διάταξη νομικό έρεισμα στην απαίτηση για αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη ο καταθέτης από την καθυστερημένη επιστροφή του εγγυημένου ποσού.⁴⁰

1.2.3. Οδηγία 2009/14/ΕΚ

Με την Οδηγία 2009/14/ΕΚ⁴¹, επήλθε η τροποποίηση της Οδηγίας 94/19/ΕΚ αναφορικά με συγκεκριμένα σημεία αυτής. Αιτία της τροποποίησης αυτής αποτέλεσε ο κίνδυνος της χρηματοπιστωτικής αποσταθεροποίησης, μετά από τις σοβαρές δυσκολίες με τις οποίες ήρθαν αντιμέτωπα πολλά πιστωτικά ιδρύματα. Προκειμένου να διατηρηθεί και να ενισχυθεί ενδεχομένως η εμπιστοσύνη των καταθετών στο σύστημα, ορισμένα κράτη μέλη αποφάσισαν να αυξήσουν το επίπεδο κάλυψης των ΣΕΚ τους. Αυτό οδήγησε σε έναν ρυθμιστικό ανταγωνισμό, με άλλα κράτη μέλη να αναγκάζονται να ακολουθήσουν το παράδειγμα των

³⁷ Στο ίδιο.

³⁸ Το άρθρο 7 παρ. 6 αναφέρει: «Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο έχων δικαίωμα αποζημίωσης καταθέτης να δικαιούται να στραφεί κατά του συστήματος εγγύησης των καταθέσεων.».

³⁹ Υπόθεση C-222/02, Peter Paul, Cornelia Sonnen-Lütte, Christel Mörkens κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Απόφαση του Δικαστηρίου (ολομέλεια) της 12ης Οκτωβρίου 2004, σκέψεις 50 και 51.

⁴⁰ Υπόθεση C-501/18, ΒΤ κατά Balgarska Narodna Banka, Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 25ης Μαρτίου 2021, σκέψη 60.

⁴¹ Οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2009, για την τροποποίηση της οδηγίας 94/19/ΕΚ περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων όσον αφορά το επίπεδο κάλυψης και την προθεσμία εκταμίευσης, ΕΕ L 68.

πρώτων και να αυξήσουν το επίπεδο κάλυψης του ΣΕΚ τους, καθώς οι καταθέτες τους μετέφεραν τις καταθέσεις τους στα ΣΕΚ κρατών μελών με υψηλότερα επίπεδα κάλυψης.⁴²

Σε μία προσπάθεια να αντεπεξέλθουν καλύτερα τα κράτη μέλη στις νέες συνθήκες, η τροποποίηση της Οδηγίας στηρίχθηκε στη ενίσχυση των εθνικών ΣΕΚ και στη δημιουργία αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης λειτουργίας αυτών. Κρίθηκε λοιπόν, αναγκαία η μείωση του χρόνου στον οποίο οι εθνικές αρμόδιες αρχές προέβαιναν στη διαπίστωση αδυναμίας πιστωτικού ιδρύματος να επιστρέψει τις ληξιπρόθεσμες και απαιτητές καταθέσεις.⁴³

Για τον ίδιο λόγο, επήλθε και τροποποίηση του ελάχιστου ορίου κάλυψης αυξάνοντας το στις 50.000 ευρώ έως τις 30 Ιουνίου 2009 ενώ έως τις 31 Δεκεμβρίου 2010 το ποσό κάλυψης του συνόλου των καταθέσεων κάθε καταθέτη θα ανερχόταν στις €100.000.⁴⁴ Κατά τον ίδιο τρόπο, η περίοδος πληρωμής μειώθηκε σε 20 εργάσιμες ημέρες από τις 31 Δεκεμβρίου 2010, με απώτερο στόχο τη περαιτέρω μείωση της περιόδου πληρωμής σε 10 εργάσιμες ημέρες.⁴⁵

Τέλος, η Οδηγία 2009/14/EK υπογράμμισε την αναγκαιότητα της υποβολής έκθεσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο που θα αφορούσε *«την εναρμόνιση των μηχανισμών χρηματοδότησης των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων, εξετάζοντας ιδιαιτέρως τις επιπτώσεις της μη εναρμόνισης στην περίπτωση διασυνοριακής κρίσης, όσον αφορά τη διαθεσιμότητα των αποζημιώσεων για τις καταθέσεις και όσον αφορά τον θεμιτό ανταγωνισμό, καθώς και τα οφέλη και το κόστος μιας τέτοιας εναρμόνισης»*.⁴⁶

⁴² Colaert, ό.π. [4], σελ. 5.

⁴³ Άρθρο 1 παρ.1 της Οδηγίας 2009/14/EK όπως αντικαθιστούσε το άρθρο 1 σημείο 3) i) δεύτερο εδάφιο της οδηγίας 94/19/EK.

⁴⁴ Άρθρο 1 παρ.3 της Οδηγίας 2009/14/EK όπως αντικαθιστούσε το άρθρο 7 παρ. 1 της οδηγίας 94/19/EK.

⁴⁵ Άρθρο 1 παρ.6 της Οδηγίας 2009/14/EK όπως αντικαθιστούσε το άρθρο 10 παρ.1 της οδηγίας 94/19/EK.

⁴⁶ Άρθρο 1 παρ.7 της Οδηγίας 2009/14/EK όπως αντικαθιστούσε το άρθρο 12 της οδηγίας 94/19/EK.

2. Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο – Οδηγία 2014/49/EK

2.1. Αίτια νομοθετικής μεταρρύθμισης

Η Οδηγία 94/19/EK όπως αυτή τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2009/14/EK, υπέστη τη σκληρή δοκιμασία της οικονομικής κρίσης του 2007-2009, από την οποία έγιναν εμφανείς οι ελλείψεις και τα ρυθμιστικά κενά αυτής, προκαλώντας ανησυχία στους καταθέτες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ΣΕΚ.⁴⁷ Στην ανασφάλεια αυτή συνέτεινε και η διαφορά Icesave μεταξύ Ισλανδίας και Κάτω Χωρών και Ηνωμένου Βασιλείου. Το υποκατάστημα Icesave του ισλανδικού πιστωτικού ιδρύματος Landsbanki με έδρα τόσο στις Κάτω Χώρες όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο, τέθηκε σε καθεστώς χρεοκοπίας, αναγκάζοντας τα δύο κράτη μέλη να αποζημιώσουν τους καταθέτες του υποκαταστήματος από τις εισφορές των εθνικών τους ΣΕΚ προκειμένου να αποφευχθεί ενδεχόμενο των μαζικών αναλήψεων στη δική τους επικράτεια.⁴⁸ Ως εκ τούτου, διαφάνηκε ότι η αδυναμία της Οδηγίας απορρέει από το γεγονός ότι οι καταθέτες διέπονταν από διαφορετικές δικαιοδοσίες, οδηγώντας τις εθνικές αρχές κάθε κράτους μέλους να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση των υπηκόων τους.⁴⁹

Σύμφωνα λοιπόν, με όσα αναφέρθηκαν, αβίαστα συνάγεται το συμπέρασμα ότι η νομοθετική μεταρρύθμιση ήταν απαραίτητη για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταθετών στο σύστημα εγγύησης καταθέσεων και την επαναφορά της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Το πρώτο εγχείρημα εναρμόνισης των εθνικών ΣΕΚ επήλθε με την Πρόταση για ψήφιση της Οδηγίας τον Ιούλιο του 2010⁵⁰, με την οποία αναγνωρίστηκε αφενός ο κίνδυνος των μαζικών αναλήψεων και αφετέρου οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των εθνικών ΣΕΚ.⁵¹

⁴⁷ Kerlin ό.π. [7], σελ 63.

⁴⁸ Υπόθεση E-16/11 Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ κατά Ισλανδίας, Απόφαση του Δικαστηρίου της 28^{ης} Ιανουαρίου 2013, C 132, σκέψεις 26 – 42.

⁴⁹ John Sammut and Jessica Friggieri, ‘The European Deposit Insurance Scheme: A Myth or a Fact?’ (2018) Governance and Regulations: Contemporary Issues 99, 207–228, σελ. 211-212.

⁵⁰ COM (2010) 368 τελικό: Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ .../.../ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων [αναδιατύπωση], της 12^{ης} Ιουλίου 2010.

⁵¹ Kerlin ό.π. [7], σελ 64.

Μεσολάβησε ένα μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρις ότου γίνει οποιοδήποτε νομοθετικό διάβημα, εξαιτίας της έντονης κριτικής που ασκήθηκε επί της πρότασης του 2010 από ορισμένα κράτη μέλη, ακριβώς λόγω της προτεινόμενης εναρμόνισης των κριτηρίων χρηματοδότησης των ΣΕΚ, του καθορισμού σύντομης περιόδου αποζημίωσης των καταθετών⁵² καθώς και των βλέψεων για ένα πανευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης καταθέσεων.⁵³ Εν τέλει, τέσσερα χρόνια αργότερα, θεσπίστηκε η Οδηγία 2014/49/ΕΚ⁵⁴.

Η Οδηγία 2014/49/ΕΚ αναγνώρισε και υπογράμμισε την ανομοιομορφία στην προστασία των καταθετών μέσω των εθνικών ΣΕΚ, εξαιτίας ακριβώς των διαφορετικών γνωρισμάτων αυτών, λόγω της αρχής της ελάχιστης εναρμόνισης στην οποία βασίζετο η παλαιότερη Οδηγία 94/19/ΕΚ.⁵⁵ Ως εκ τούτου, με απώτερο στόχο την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς δίχως στρεβλώσεις και με ένα ενιαίο επίπεδο προστασίας των καταθέσεων, η Οδηγία περιλαμβάνει πρόνοιες που παρέχουν μία «σημαντικά βελτιωμένη πρόσβαση στα ΣΕΚ, χάρη σε ευρύτερο και σαφέστερο πεδίο κάλυψης, συντομότερες προθεσμίες καταβολής αποζημιώσεων, καλύτερη ενημέρωση και αυστηρές απαιτήσεις χρηματοδότησης».⁵⁶

2.2.Κριτική ανάλυση των κύριων σημείων της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ

2.2.1. Τύποι ΣΕΚ

Το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας είναι ευρύ, καλύπτοντας τρεις διαφορετικούς τύπους ΣΕΚ. Ο πρώτος και συνηθέστερος τύπος είναι τα νομοθετικά προβλεπόμενα ΣΕΚ. Πρόκειται για τα ΣΕΚ που έχουν συσταθεί από τον νόμο και συνήθως διοικούνται από δημόσιο φορέα.⁵⁷ Ο δεύτερος τύπος είναι τα συμβατικά ΣΕΚ. Ένα συμβατικό σύστημα μπορεί να αναγνωριστεί επίσημα ως ΣΕΚ, εφόσον συμμορφώνεται με τις σχετικές απαιτήσεις της Οδηγίας.⁵⁸ Ο τρίτος

⁵² Colaert ό.π. [5], σελ. 6.

⁵³ Περαιτέρω ανάλυση θα γίνει στο σημείο 3.1 της παρούσας εργασίας.

⁵⁴ Οδηγία 2014/49/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων, L 173.

⁵⁵ Αιτιολογικές σκέψεις 5 και 6 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

⁵⁶ Αιτιολογικές σκέψεις 6 και 7 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

⁵⁷ Άρθρο 1 παρ. 2 στοιχείο α της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

⁵⁸ Άρθρο 1 παρ. 2 στοιχείο β και άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

τύπος αφορά τα θεσμικά συστήματα προστασίας ή ΘΣΠ, που αναγνωρίζονται επίσημα ως ΣΕΚ και τα οποία αποτελούν μια συμβατική ή θεσμική ρύθμιση ευθύνης μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων χρηματοπιστωτικών εταιρειών, η οποία προστατεύει τα μέλη της, και ιδίως διασφαλίζει τη ρευστότητα και τη φερεγγυότητά τους για την αποφυγή χρεοκοπίας, όπου είναι απαραίτητο, μέσω αμοιβαίων ρυθμίσεων διάσωσης, με αποτέλεσμα έμμεσα να εξασφαλίζεται η μέγιστη προστασία των καταθετών.⁵⁹

2.2.2. Επίπεδο κάλυψης του καταθέτη

2.2.2.1. Ο κανόνας πλήρους εναρμόνισης και η εξαίρεση

Η Οδηγία 2014/49/ΕΚ υιοθέτησε διαφορετική προσέγγιση αναφορικά με το επίπεδο κάλυψης των καταθέσεων συγκριτικά με την παλαιότερη Οδηγία, με στόχο την αναβάθμιση της προστασίας του καταθέτη. Με σαφή απόκλιση από προηγούμενες ρυθμίσεις, τέθηκε ως ανώτατο επίπεδο προστασίας του συνόλου των καταθέσεων ενός καταθέτη το ποσό των €100.000, το οποίο καμία χώρα δεν επιτρέπεται να αυξήσει.⁶⁰ Το ύψος της εγγύησης καθορίστηκε στις €100.000, αφού λήφθηκαν υπ' όψιν δύο αντίθετες παράμετροι, αφενός η ανάγκη προστασίας του μεγαλύτερου μέρους των καταθέσεων και αφετέρου το κόστος χρηματοδότησης των ΣΕΚ.⁶¹

Η εφαρμογή ενός ανώτατου επιπέδου κάλυψης επήλθε με την διαπίστωση των σημαντικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης το 2008, ως αποτέλεσμα της ελάχιστης εναρμόνισης του προηγούμενου συστήματος. Με την εξασφάλιση, λοιπόν, ενός εναρμονισμένου επιπέδου προστασίας των καταθέσεων από όλα τα αναγνωρισμένα ΣΕΚ, ανεξαρτήτως του τόπου όπου ευρίσκονται οι καταθέσεις εντός της Ένωσης, αποκλείεται το ενδεχόμενο μεταφοράς

⁵⁹ Άρθρο 1 παρ. 2 στοιχείο γ και άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

⁶⁰ Άρθρο 6 παρ. 1. της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

⁶¹ Αιτιολογική σκέψη 21 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

καταθέσεων σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα με υψηλότερη κάλυψη και του κινδύνου στέρησης ρευστότητας ενός πιστωτικού ιδρύματος.⁶²

Παρ' όλα αυτά, η Οδηγία εισήγαγε εξαίρεση στον κανόνα πλήρους εναρμόνισης για το επίπεδο κάλυψης των καταθέσεων.⁶³ Καθιέρωσε, ότι πρέπει οι «καταθέσεις που απορρέουν από ορισμένες συναλλαγές ή εξυπηρετούν ορισμένους κοινωνικούς ή άλλους σκοπούς να προστατεύονται άνω του ορίου των 100 000 EUR για δεδομένο χρονικό διάστημα».⁶⁴ Οι λόγοι αυτοί εξειδικεύονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 6 της Οδηγίας.⁶⁵ Δεδομένου ότι το επίπεδο κάλυψης της Οδηγίας έχει καθοριστεί σε σχέση με τους καταθέτες και όχι με τις καταθέσεις - 100.000 ευρώ ανά καταθέτη, ανά πιστωτικό ίδρυμα- θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η περίπτωση αυτή συνιστά *lex specialis* και ότι καθεμία από αυτές τις καταθέσεις που αναφέρει η εν λόγω διάταξη, καλύπτεται ξεχωριστά, στο ύψος που καθορίζεται από τα κράτη μέλη.⁶⁶ Παραμένουν δε απροσδιόριστα, τόσο το ύψος της κάλυψης των καταθέσεων στις περιπτώσεις αυτές, όσο και οι ακριβείς προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την εφαρμογή των εν λόγω εξαιρέσεων. Η αοριστία της διάταξης έχει δημιουργήσει την ανησυχία ότι οι εξαιρέσεις αυτές ενδεχομένως να αποτελέσουν τη βάση για τη επαναφορά των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.⁶⁷

2.2.2.2. Προβληματισμοί επί του ανώτατου επιπέδου κάλυψης

I. Όμοιο επίπεδο κάλυψης, ανόμοιες εθνικές οικονομίες

⁶² Αιτιολογική σκέψη 19 της Οδηγίας 2014/49/EK.

⁶³ Χρ. Γκόρτσος, "The new EU Directive (2014/49/EU) on deposit guarantee schemes: an element of the European Banking Union", 2014 Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 113-116.

⁶⁴ Αιτιολογικές σκέψη 26 της Οδηγίας 2014/49/EK.

⁶⁵ Σύμφωνα με τη παρ.2 του άρθρου 6, οι εξαιρέσεις αυτές αφορούν καταθέσεις από συναλλαγές επί ακινήτων που αφορούν ιδιωτικές κατοικίες, καταθέσεις που συνδέονται με ιδιαίτερα γεγονότα της ζωής, όπως ο γάμος, το διαζύγιο, η συνταξιοδότηση, η απόλυση και η απόλυση για οικονομικούς λόγους, η αναπηρία ή ο θάνατος του καταθέτη ή καταθέσεις οι οποίες προέρχονται από την καταβολή ασφαλιστικών παροχών ή αποζημιώσεων για σωματική βλάβη από εγκληματική πράξη ή δικαστική πλάνη.

⁶⁶ Γκόρτσος, ό.π. [58], σελ. 114.

⁶⁷ Colaert ό.π. [5], σελ. 8.

Τίθεται το εύλογο ερώτημα στη θεωρία, αν το ενιαίο επίπεδο κάλυψης των €100.000, δεδομένων των λειτουργικών διαφορών που εντοπίζονται μεταξύ των κρατών μελών, καθίσταται ίσως απρόσφορο να διατηρήσει ίσους όρους ανταγωνισμού και οδηγεί εν τέλει, σε πιο ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των επιπέδων κάλυψης των κρατών μελών.⁶⁸ Υποστηρίζεται λοιπόν, ότι τα οφέλη της εναρμόνισης του καθεστώτος εγγύησης καταθέσεων σε αυτό το ύψος κάλυψης πρέπει να εξισορροπηθούν με το κόστος επιβολής της ίδιας πολιτικής σε χώρες, των οποίων η χρηματοπιστωτική ανάπτυξη διαφέρει σημαντικά.⁶⁹

Άλλωστε υποστηρίζεται ότι, δεδομένου ότι τα ΣΕΚ λειτουργούν μέχρι και σήμερα σε εθνικό επίπεδο, το κατά πόσον το επίπεδο εγγύησης καλύπτει την πλειονότητα των καταθέσεων στην Ευρώπη, δε φαίνεται να συνδέεται άμεσα με την εθνική τραπεζική σταθερότητα του κάθε κράτους μέλους.⁷⁰ Ωστόσο, ο ως άνω συλλογισμός θα ήταν διαφορετικός, εάν η εγγύηση εναρμονιζόταν σε επίπεδο που θα διασφάλιζε την κάλυψη ενός ελάχιστου ποσοστού των καταθέσεων και όχι ενός καθορισμένου ποσού των €100.000, το οποίο αναμφίβολα θα συνάδει και με τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους μέλους. Οφείλει εντούτοις να επισημανθεί, ότι σε μία τέτοια περίπτωση, το ποσοστό κάλυψης θα αποτελεί ένα μεταβλητό ποσό, το οποίο θα πρέπει να επικαιροποιείται με πρόσφατα κάθε φορά, δεδομένα.⁷¹

Στον ως άνω προβληματισμό ωστόσο, χρήζει υπενθύμισης ο διττός σκοπός για τον οποίο τέθηκε το ύψος των €100.000 ως ανώτατο επίπεδο κάλυψης. Δεν πρέπει συνεπώς, να παραβλέπεται το γεγονός ότι το επίπεδο κάλυψης των €100.000 τέθηκε αφενός για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταθετών μέσω της μεγαλύτερης και αποτελεσματικότερης αποζημίωσης αυτών και αφετέρου, για την εναρμόνιση του επιπέδου κάλυψης σε ενωσιακό

⁶⁸ Ivan Lazarov, 'DEPOSIT INSURANCE IN THE EU: REPETITIVE FAILURES AND LESSONS FROM ACROSS THE ATLANTIC' (2017) *Common Market Law Review* 54, 1749–1780, σελ. 1772

⁶⁹ HP Huizinga, 'The EU Deposit Insurance Directive: Does One Size Fit All?' στο A Demirguc-Kunt, EJ Kane and L Laeven, 'Deposit Insurance Around the World: Issues of Design and Implementation' (2008) Cambridge, MA: The MIT Press, 253–279, σελ.254.

⁷⁰ Colaert ό.π. [5], σελ. 14-15.

⁷¹ Στο ίδιο.

επίπεδο, η απουσία της οποίας στην παλαιότερη Οδηγία, είχε γεννήσει ζητήματα ρυθμιστικού ανταγωνισμού. Εξάλλου, με τον καθορισμό της εγγύησης ως ποσοστό επί των καταθέσεων, ενώ θα καθίστατο ευκολότερη η προσαρμογή από τα κράτη μέλη μεν, θα αναιρούσε δε, τον προειρημένο στόχο της Οδηγίας ενώ παράλληλα η συνεχής ενημέρωση των δεδομένων για τον καθορισμό του ποσοστού, θα καθιστούσε το εγχείρημα χρονοβόρο και κοστοβόρο.

II. Φαινόμενο ηθικού κινδύνου

Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται ότι αυτό το ύψος της κάλυψης των καταθέσεων, δίνει έρεισμα στην εμφάνιση του φαινομένου του ηθικού κινδύνου (moral hazard).⁷² Το σημείο εκκίνησης στην εμφάνιση αυτού του φαινομένου αποτελεί η προθυμία των διαχειριστών ενός πιστωτικού ιδρύματος, να αναλάβουν μεγαλύτερους κινδύνους για να επιτύχουν μεγαλύτερο κέρδος. Οι καταθέτες, αντίθετα, αναζητούν κυρίως έναν σταθερό και ασφαλές πιστωτικό ίδρυμα. Ως εκ τούτου, έχουν κίνητρο να παρακολουθούν τις κινήσεις των διαχειριστών που ενέχουν κίνδυνο. Υποστηρίζεται επομένως ότι η παροχή υψηλής κάλυψης των καταθέσεων από τα ΣΕΚ, προκαλεί την παρέκκλιση του καταθέτη από τη συνήθη συμπεριφορά του, η οποία συνίσταται στον έλεγχο των κινήσεων ενός πιστωτικού ιδρύματος και στην περίπτωση που αυτές αποτελούν κινήσεις αυξημένου κινδύνου, στην ανάληψη των καταθέσεων και στη μεταφορά αυτών σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα.⁷³

Η συνήθης αυτή συμπεριφορά του καταθέτη, αποτελεί μοχλό πίεσης στα πιστωτικά ιδρύματα για τον περιορισμό ανάληψης όλο και περισσότερων κινδύνων. Εάν ωστόσο, οι καταθέσεις προστατεύονται με ένα υψηλό ποσό, μειώνεται η αναγκαιότητα και συνεπώς το κίνητρο για τον καταθέτη να λάβει τη δέουσα επιμέλεια.⁷⁴ Αυτό θα συντείνει στην ανάληψη συστηματικά υψηλότερων κινδύνων από τους διαχειριστές ενός πιστωτικού ιδρύματος, για να παρέχουν

⁷² De Gioia-Carabellese and Chessa ό.π. [3], σελ.244-245.

⁷³ Beat Bernet and Susanna Walter, 'DESIGN, STRUCTURE AND IMPLEMENTATION OF A MODERN DEPOSIT INSURANCE SCHEME' (2009), (SUERF, The European Money and Finance Forum, Vienna), σελ. 8.

⁷⁴ Στο ίδιο.

στους εαυτούς τους και στους μετόχους τους υψηλότερα βραχυπρόθεσμα κέρδη και ως εκ τούτου αυτή η συμπεριφορά θα μπορούσε να οδηγήσει στην αποσταθεροποίηση ενός πιστωτικού ιδρύματος και στην πιθανότητα κατάρρευσης του.⁷⁵

Στον αντίποδα αυτού, τίθεται το επιχείρημα ότι η ικανότητα των καταθετών να ασκούν αποτελεσματική πειθαρχία στην αγορά είναι σε μεγάλο βαθμό υπερεκτιμημένη, καθώς δεν διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να αξιολογήσουν σωστά το χαρτοφυλάκιο των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ως εκ τούτου, το φαινόμενο του ηθικού κινδύνου παραμερίζεται όλο και περισσότερο, καθώς την πραγματική κατοχή πληροφοριών και τη δύναμη επιβολής πειθαρχίας κατέχουν οι εποπτικές αρχές των ΣΕΚ.⁷⁶

Πράγματι, το επιχείρημα του ηθικού κινδύνου έχει αποδυναμωθεί. Η εποπτεία και ο έλεγχος των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι καθήκον των αρμόδιων αρχών κάθε κράτους μέλους. Συνεπώς, οι κινήσεις ενός πιστωτικού ιδρύματος καθορίζονται μόνο έμμεσα από τη συμπεριφορά των καταθετών, των οποίων επίσης η συμπεριφορά εκ των πραγμάτων επηρεάζεται σε μικρό βαθμό από το ύψος της κάλυψης που παρέχει ένα ΣΕΚ. Διαφορετικό θα ήταν βέβαια το αποτέλεσμα στον πιο πάνω συλλογισμό, εάν τα ΣΕΚ παρείχαν πλήρη κάλυψη των καταθέσεων καθώς αυτό αναμφισβήτητα θα οδηγούσε στην απάλειψη του φόβου των πιστωτικών ιδρυμάτων για την έκθεση των καταθετών τους, ο οποίος άλλωστε αποτελεί τροχοπέδη στο να προβούν σε ενέργειες που ενέχουν υψηλό κίνδυνο.

2.2.3. *Επιλεξιμότητα των καταθέσεων*

Σε μία προσπάθεια ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η Οδηγία περιόρισε την ομάδα των καταθετών, των οποίων οι καταθέσεις θα προστατεύονται από τα ΣΕΚ.⁷⁷ Εν αντιθέσει με την παλαιότερη Οδηγία 94/19/ΕΚ, η οποία παρείχε τη δυνατότητα αλλά όχι την υποχρέωση στα κράτη μέλη να θεσπίσουν καταλόγους μη επιλέξιμων

⁷⁵ De Gioia-Carabellese and Chessa ό.π. [3], σελ. 245

⁷⁶ Lazarov ό.π. [68], σελ.1758

⁷⁷ Αιτιολογική σκέψη 31 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

καταθετών⁷⁸, η Οδηγία 2014/49/EK προβαίνει στην ρύθμιση του εν λόγω ζητήματος. Έτσι, ο κατάλογος μη επιλέξιμων καταθετών απαριθμεί συγκεκριμένες κατηγορίες, περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα, οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, συνταξιοδοτικά ταμεία και δημόσιες αρχές.⁷⁹

Ως επιχείρημα για τον αποκλεισμό επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα αποτέλεσε το γεγονός ότι βρίσκονται σε θέση να αξιολογήσουν τον κίνδυνο των δραστηριοτήτων τους ενώ αναφορικά με τον αποκλεισμό των δημόσιων αρχών, κρίθηκε ότι έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε πιστώσεις απ' ότι οι πολίτες⁸⁰ και ως εκ τούτου, για την πλειονότητα αυτών, το επίπεδο κάλυψης των €100.000 θα ήταν ασήμαντο.⁸¹ Άλλωστε, και για τις δύο αποκλεισθείσες κατηγορίες τέθηκε το επιχείρημα ο καθορισμός αυτών ως επιλέξιμους καταθέτες, θα είχε περιορισμένο αντίκτυπο στην χρηματοπιστωτική σταθερότητα εξαιτίας του περιορισμένου αριθμού αυτών.⁸²

Παρά ταύτα, υποστηρίζεται ότι το επιχείρημα ότι οι επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα βρίσκονται σε καλύτερη θέση για την αξιολόγηση των κινδύνων που ενέχει ένα πιστωτικό ίδρυμα, είναι εσφαλμένο, καθώς όπως ισχύει και για οποιονδήποτε άλλο καταθέτη, δεν έχουν καμία εικόνα για την ακριβή έκθεση μιας τράπεζας. Ακόμη, ωστόσο, και αν ένας καταθέτης διαθέτει ακριβείς πληροφορίες, στο ενδεχόμενο μαζικών αναλήψεων και εν τέλει στην αποτυχία ενός πιστωτικού ιδρύματος, ελλείψει εγγύησης, η λογική επιλογή αποτελεί η ανάληψη των καταθέσεων του.⁸³ Μάλιστα έχει επικριθεί και η αιτιολογία που δίδεται για τον αποκλεισμό των δημόσιων αρχών από τους επιλέξιμους καταθέτες, καθώς δεν ξεκαθαρίζεται

⁷⁸ Άρθρο 7 παρ. 2 της Οδηγίας 94/19/EK.

⁷⁹ Άρθρο 5 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/49/EK.

⁸⁰ Αιτιολογική σκέψη 31 της Οδηγίας 2014/49/EK.

⁸¹ COM (2010)368, "Impact assessment. Accompanying document to the Proposal for a Directive on Deposit Guarantee Schemes [recast] and to the report from the Commission to the European Parliament and to the Council. Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes", σελ.38

⁸² Αιτιολογική σκέψη 31 της Οδηγίας 2014/49/EK.

⁸³ Lazarov ό.π. [66], σελ.1770-1771

αν υπάρχει η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ευκολότερης πρόσβασης σε πιστώσεις και της πρόληψης των μαζικών αναλήψεων.⁸⁴

Τέλος, το επιχείρημα ότι ο περιορισμένος αριθμός μη επιλέξιμων καταθετών ελαχιστοποιεί τον αντίκτυπο στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, δεν έγινε από πολλούς αποδεκτό, καθώς για την ομαλή λειτουργία και συνεχή ρευστότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, σημασία έχει το ποσό που αποσύρεται και όχι ο αριθμός των καταθετών που αποσύρουν.⁸⁵

Παρά τα ανωτέρω επιχειρήματα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι ορθά η Οδηγία απέκλεισε όλες τις καταθέσεις που δεν έχουν άμεση επίδραση στη ρευστότητα και, ως εκ τούτου, δεν συνιστούν άμεση απειλή για τη σταθερότητα του ασφαλισμένου πιστωτικού ιδρύματος ή ακόμα και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Εξάλλου στην αντίθετη περίπτωση που δεν υφίσταντο περιορισμοί στην επιλεξιμότητα των καταθέσεων, το κόστος χρηματοδότησης των ΣΕΚ αυτόματα θα αυξανόταν γεγονός που ενδεχομένως να οδηγούσε σε αντίθετο αποτέλεσμα από το επιδιωκόμενο, την οικονομική δυσχέρεια των πιστωτικών ιδρυμάτων εξαιτίας του ύψους των καταβληθέντων εισφορών προς τα ΣΕΚ.

2.2.4. Εναρμόνιση των μηχανισμών χρηματοδότησης των ΣΕΚ

Σημαντικό ρυθμιστικό κενό της Οδηγία 94/19/ΕΚ, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αποτελούσε το ζήτημα της διαδικασίας χρηματοδότησης των ΣΕΚ. Συνεπεία τούτου, δημιουργήθηκαν διαφορετικές διαδικασίες χρηματοδότησης των ΣΕΚ στην ΕΕ, καθώς σε ορισμένα κράτη μέλη οι εισφορές από τα πιστωτικά ιδρύματα καταβάλλονταν εκ των προτέρων (*ex ante*) σε τακτική βάση, ενώ σε άλλα, οι εισφορές στα ΣΕΚ καταβάλλονταν μόνο μετά από πτώχευση πιστωτικού ιδρύματος (*ex post*).⁸⁶

⁸⁴ Lazarov *ό.π.* [66], σελ. 1771.

⁸⁵ Στο ίδιο.

⁸⁶ COM (2010)368 *ό.π.* [75], σελ. 19.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, υποστηρίχθηκε ότι προκειμένου να καταστούν τα ΣΕΚ αξιόπιστα, είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ο τρόπος με τον οποίο θα χρηματοδοτούνται. Η ανάγκη για εναρμονισμένη χρηματοδότηση, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και η αξιοπιστία των ΣΕΚ, υπογραμμίστηκε από τις εξελίξεις της οικονομικής κρίσης, όταν τα περισσότερα κράτη μέλη αύξησαν τα επίπεδα κάλυψής των ΣΕΚ τους, χωρίς ωστόσο καμία οικονομική ενίσχυση αυτών.⁸⁷

Έτσι, μία από τις σημαντικότερες διατάξεις της οδηγίας 2014/49/ΕΕ αφορά τη χρηματοδότηση των ΣΕΚ, η οποία αποτελείται από τρεις μηχανισμούς χρηματοδότησης, τις *ex ante* εισφορές, τις *ex post* εισφορές στην περίπτωση που οι πρώτες δεν ικανοποιούν την ανάγκη αποπληρωμής ενός ΣΕΚ και τέλος, κάποιους εναλλακτικούς μηχανισμούς χρηματοδότησης.⁸⁸

Οι συνέπειες της τελευταίας χρηματοπιστωτικής κρίσης έδειξε ότι ένα σύγχρονο ΣΕΚ θα πρέπει να βασίζεται κατ' αρχάς στην *ex ante* χρηματοδότηση.⁸⁹ Με τις *ex ante* εισφορές, αφενός ενισχύεται η εμπιστοσύνη των καταθετών προς τα ΣΕΚ εξαιτίας της δυνατότητας της άμεσης αποζημίωσης αυτών, ενώ παράλληλα καθιστά υπεύθυνα ανεξαιρέτως, όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι μέλη ενός ΣΕΚ, να συμβάλλουν στη χρηματοδότηση αυτού.⁹⁰ Μάλιστα η χρηματοδότηση θα γίνεται βάσει εισφορών που στηρίζονται στο ύψος των καλυπτόμενων καταθέσεων και στον βαθμό κινδύνου που αναλαμβάνει το κάθε μέλος του ΣΕΚ.⁹¹ Ως εκ τούτου, το κάθε πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να καταβάλλει διαφορετικές εισφορές, αναλόγως του βαθμού κινδύνου της δραστηριότητάς του. Όσο μεγαλύτερο είναι το ρίσκο που

⁸⁷ COM (2010)368 ό.π. [75], σελ. 20.

⁸⁸ Lazarov ό.π. [66], σελ.1775

⁸⁹ Bernet and Walter, ό.π. [70], σελ. 36

⁹⁰ Bernet and Walter, ό.π. [70], σελ. 37

⁹¹ Αιτιολογική σκέψη 36 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

αναλαμβάνει ένα πιστωτικό ίδρυμα, συνεπάγεται ταυτόχρονα και μεγαλύτερη πιθανότητα πτώχευσης, με αποτέλεσμα να εξυπακούεται και καταβολή υψηλότερων εισφορών στα ΣΕΚ.⁹²

Οι πολέμιοι της ex ante χρηματοδότησης υποστήριξαν ότι οι ex ante εισφορές θα πλήξουν τα πιστωτικά ιδρύματα κατά τη διάρκεια μιας δύσκολης περιόδου με αποτέλεσμα να αποσταθεροποιηθούν περαιτέρω τα τραπεζικά συστήματα της ζώνης του ευρώ. Το επιχείρημα αυτό προήλθε από χώρες, όπως οι Κάτω Χώρες και η Ιταλία, οι οποίες είχαν ΣΕΚ που χρηματοδοτούνταν με ex post εισφορές, καθώς αυτό σήμαινε ότι έπρεπε να αντληθεί χρηματοδότηση από τον εθνικό τραπεζικό κλάδο, επιβάλλοντας έτσι επιπλέον κόστος για τα πιστωτικά ιδρύματα.⁹³

Παρ' όλα αυτά, υποστηρίζεται το ελάχιστο όριο της ex ante χρηματοδότησης, έχει καθοριστεί σε τέτοιο επίπεδο που μπορεί να αντιμετωπίσει μόνο την πτώχευση ενός μικρού και μεσαίου πιστωτικού ιδρύματος.⁹⁴ Σε περίπτωση πτώχευσης μεγαλύτερου πιστωτικού ιδρύματος, το όριο ενδεχομένως να αναδείξει την ανεπάρκεια των εισφορών για την εξασφάλιση της αποπληρωμής όλων των καλυπτόμενων καταθέσεων, γεγονός, ωστόσο, που εξηγεί γιατί η Οδηγία προβλέπει την καταβολή έκτακτων ex post εισφορών.⁹⁵ Η ex-post χρηματοδότηση ορίζεται σε επίπεδο έως και 0,5 τοις εκατό των καλυπτόμενων καταθέσεων στην περίπτωση που τα κεφάλαια του ΣΕΚ αποδεικνύονται ανεπαρκή για την καταβολή αποζημιώσεων.⁹⁶

Παρ' όλα αυτά, ακόμα και με την ύπαρξη της ex ante και ex post χρηματοδότησης, κρίθηκε ότι δε διασφαλίζεται σε όλες τις περιπτώσεις η αποζημίωση όλων των καλυπτόμενων καταθέσεων. Επομένως, προβλέπονται μέσω της Οδηγίας, ρυθμίσεις εναλλακτικής

⁹² Concetta Brescia Morra, 'The Third Pillar of the Banking Union and Its Troubled Implementation' στο M. P. Chiti, V. Santoro 'The Palgrave Handbook of European Banking Union Law' (2019) 1^η Έκδοση 393 – 407, σελ. 396

⁹³ David Howarth and Lucia Quaglia, 'The difficult construction of a European Deposit Insurance Scheme: a step too far in Banking Union?' (2018), *Journal of Economic Policy Reform*, 21 (3), 190-209, σελ.203

⁹⁴ Γκόρτσος, ό.π. [58], σελ. 78 και Colaert ό.π. [5], σελ. 26.

⁹⁵ Colaert ό.π. [5], σελ. 26.

⁹⁶ Άρθρο 10 παρ. 8 της Οδηγίας 2014/49/EK.

χρηματοδότησης οι οποίες εξασφαλίζουν βραχυπρόθεσμες εισφορές και οι οποίες αποδεικνύονται ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματικότητα του συστήματος.⁹⁷ Εναλλακτικός τρόπος χρηματοδότησης αποτελεί η παροχή πίστωσης από τις ίδιες τις κυβερνήσεις των κρατών μελών⁹⁸, χωρίς να παραγνωρίζεται δε, όπως έχει αναφερθεί και ανωτέρω⁹⁹, ότι κανένα κράτος μέλος ή οι αρχές αυτού, δε δύναται να καταστεί υπεύθυνο έναντι των καταθετών του στην περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής.¹⁰⁰

Ο κανόνας λοιπόν, αναφορικά με την χρηματοδότηση των ΣΕΚ αποτελεί, η καταβολή από τα πιστωτικά ιδρύματα, ex ante εισφορών σε ετήσια τουλάχιστον βάση, ούτως ώστε έως τις 3 Ιουλίου 2024, να επιτευχθεί το όριο του 0,8 τοις εκατό επί του ύψους των καλυπτόμενων καταθέσεων των μελών τους.¹⁰¹ Η εφαρμογή ενός επιπέδου-στόχου αποτελεί πρόνοια ελάχιστης εναρμόνισης, δεδομένου ότι η οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να καθορίζουν υψηλότερο επίπεδο-στόχο ή να καταβάλλουν ex ante εισφορές ακόμη και μετά την επίτευξη του επιπέδου-στόχου.¹⁰² Το όριο του 0,8 τοις εκατό μπορεί να μεταβληθεί σε 0,5 τοις εκατό, κατόπιν έγκρισης από την Επιτροπή, για κράτη μέλη των οποίων τα πιστωτικά ιδρύματα λειτουργούν σε αγορές με υψηλή συγκέντρωση,¹⁰³ δηλαδή «όπου τα περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα έχουν τέτοιο μέγεθος και βαθμό διασύνδεσης που θα καθιστούσαν μάλλον αδύνατη την εκκαθάρισή τους με τις συνήθεις διαδικασίες αφερεγγυότητας χωρίς να τεθεί σε κίνδυνο η χρηματοπιστωτική σταθερότητα» και σε περίπτωση που περιέλθουν σε αδυναμία, πιθανόν να υποβληθούν σε διαδικασίες εξυγίανσης.¹⁰⁴

Τούτων λεχθέντων, προβληματισμούς εγείρει αυτή η εξαίρεση από το επίπεδο-στόχο του 0,8 τοις εκατό. Όπως γίνεται αντιληπτό, στα κράτη μέλη τα οποία εμπίπτουν στην εξαίρεση,

⁹⁷ Άρθρο 10 παρ. 9 και αιτιολογική σκέψη 34 της Οδηγίας 2014/49/EK.

⁹⁸ Colaert ό.π. [5], σελ. 27.

⁹⁹ Σημείο [1.2.2.2](#) της παρούσας εργασίας.

¹⁰⁰ Αιτιολογική σκέψη 45 της Οδηγίας 2014/49/EK.

¹⁰¹ Άρθρο 10 παρ. 1 και παρ. 2 εδάφιο α και β καθώς και αιτιολογική σκέψη 27 της Οδηγίας 2014/49/EK.

¹⁰² Colaert ό.π. [5], σελ. 22.

¹⁰³ Άρθρο 10 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/49/EK.

¹⁰⁴ Αιτιολογική σκέψη 28 της Οδηγίας 2014/49/EK.

δύναται να εφαρμοστεί το χαμηλότερο επίπεδο-στόχος χρηματοδότησης. Αυτό σημαίνει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα σε αυτά τα κράτη μέλη, θα καταβάλλουν λιγότερες εισφορές από τους ανταγωνιστές αυτών, που βρίσκονται εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη. Προκύπτει συνεπώς το ερώτημα, κατά πόσον η πρόνοια αυτή μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην υλοποίηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού εντός της Ευρωπαϊκή Ένωση.¹⁰⁵ Μάλιστα το ερώτημα αυτό υφίσταται και για τον ίδιο τον κανόνα του ελάχιστου ορίου χρηματοδότησης, που θεσπίζεται μέσω διάταξης ελάχιστης εναρμόνισης. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν υψηλότερο επίπεδο-στόχο ή να προβλέπουν ότι ένα ΣΕΚ μπορεί να ζητήσει περαιτέρω εκ των προτέρων συνεισφορές, ακόμη και μετά την επίτευξη του επιπέδου-στόχου. Ενώ αυτό αφενός συντείνει, σε γενικότερο πλαίσιο, στην προστασία του καταθέτη, τα διαφορετικά επίπεδα χρηματοδότησης των ΣΕΚ, ενδεχομένως να στρεβλώσουν και πάλι τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων διαφόρων κρατών μελών.¹⁰⁶

Συνεπεία τούτων, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Οδηγία σε αντίθεση με την παλαιά, συγκεκριμενοποίησε τους τρόπους χρηματοδότησης των ΣΕΚ. Η απουσία ωστόσο ενός ανώτατου ορίου εισφορών προς τα ΣΕΚ, με τον ίδιο άλλωστε τρόπο που προβλέπεται το ανώτατο επίπεδο κάλυψης των καταθέσεων στο ποσό των €100.000 δεν μένει απαρατήρητη, δεδομένου ότι μία από τις γενεσιουργούς αιτίες της υιοθέτησης της Οδηγίας αποτέλεσε η εξασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού. Βέβαια, δεν μπορεί παρά να αναρωτηθεί κανείς, αν πράγματι είναι συγκρίσιμα μεγέθη αυτά τα δυο, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι το επίπεδο κάλυψης που προσφέρει ένα ΣΕΚ, μπορεί να έχει πράγματι άμεση επίδραση στην συμπεριφορά του καταναλωτή, εν αντιθέσει με τις εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων προς τα ΣΕΚ, που αποτελούν μια εσωτερική ρύθμιση αυτών, από την οποία ο καταναλωτής δεν επηρεάζεται άμεσα.

¹⁰⁵ Colaert ό.π. [5], σελ. 24.

¹⁰⁶ Colaert ό.π. [5], σελ. 25.

Διαφορετικό είναι δε το αποτέλεσμα στον ως άνω συλλογισμό στην περίπτωση της εξαίρεσης στον κανόνα και μείωσης του επιπέδου-στόχου. Σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να επισημανθεί ότι δύναται οι εισφορές που γίνονται από τα πιστωτικά ιδρύματα, να περιορίζουν τη δραστηριότητα αυτών και ως εκ τούτου, τα πιστωτικά ιδρύματα άλλων κρατών μελών, αντίστοιχου βεληνεκούς που καταβάλουν χαμηλότερες εισφορές, να αποκτήσουν καλύτερο προβάδισμα και να παρουσιάζουν καλύτερη εικόνα προς το καταναλωτικό κοινό.

2.2.5. Αμοιβαίος δανεισμός μεταξύ των ΣΕΚ

Σε ξεχωριστή διάταξη της Οδηγίας μεν, αφορώσα μία *ex post* χρηματοδότηση δε¹⁰⁷, αναφέρεται ότι τα εθνικά ΣΕΚ μπορούν να χορηγούν δάνεια μεταξύ τους, σε εθελοντική βάση, εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα που λαμβάνει το δάνειο επέλθει σε αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του και εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Στην περίπτωση αυτή, το δανειοληπτικό ΣΕΚ έχει τη νομική υποχρέωση να αποπληρώσει το δάνειο εντός πέντε ετών, καταβάλλοντας επιπρόσθετα τόκους για το ποσό που δανείστηκε.¹⁰⁸

Παρά το γεγονός ότι η προσθήκη της εν λόγω διάταξης στην Πρόταση του 2010, είχε προκαλέσει αντιδράσεις από ορισμένα κράτη μέλη εξαιτίας της του φόβου ότι αυτή θα αποτελέσει το πρώτο βήμα για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού ΣΕΚ, εν τέλει αυτή προστέθηκε στο τελικό κείμενο της Οδηγίας.¹⁰⁹ Αιτία αυτού, αποτέλεσε η ανάγκη ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς, μέσω της αλληλεγγύης που οφείλουν να επιδεικνύουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην περίπτωση που ένα εξ αυτών αδυνατεί να τηρήσει τις υποχρεώσεις του.¹¹⁰

¹⁰⁷Christos Gortsos, 'The Evolution of European (EU) Banking Law under the Influence of (Public) International Banking Law: A Comprehensive Overview' (2020) 3^η ενημερωμένη έκδοση, 1-318, σελ.169.

¹⁰⁸ Άρθρο 12 παρ. 1 και 2 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹⁰⁹ Howarth and Quaglia ό.π. [91], σελ.193.

¹¹⁰ Αιτιολογική σκέψη 37 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

Σύμφωνα με την Οδηγία, το συνολικό ποσό του δανείου που λαμβάνει ένα ΣΕΚ δεν πρέπει να υπερβαίνει το 0,5 % των καλυπτόμενων καταθέσεων του.¹¹¹ Η διάταξη αυτή αποτέλεσε αντικείμενο έντονου σχολιασμού. Κατ' αρχάς υποστηρίζεται ότι η ίδια η διατύπωση του άρθρου προκαλεί σύγχυση. Η φράση « το συνολικό ποσό του δανείου» δεν ξεκαθαρίζει αν το δάνειο που λαμβάνεται, αποτελείται από το συνολικό ποσό που προκύπτει από εισφορές κάθε ΣΕΚ ή από όλες τις εισφορές, όλων των ΣΕΚ. Πιο συγκεκριμένα, δεν είναι εμφανές αν μπορεί κάθε ΣΕΚ να δανείζει 0,5% των καλυπτόμενων καταθέσεων του δανειοληπτικού ΣΕΚ ή αν το τελευταίο δικαιούται να λάβει δάνειο από όλα τα ΣΕΚ συνολικά, του οποίου το ύψος δε θα υπερβαίνει το 0,5%.¹¹² Στην πρώτη περίπτωση η εξίσωση έχει ως εξής: Ο αριθμός των ΣΕΚ που προτίθενται να δανειοδοτήσουν επί του ποσοστού των 0,5%. Στην δεύτερη και δυσμενέστερη περίπτωση, ασχέτως της συμμετοχής στον δανεισμό πολλών διαφορετικών ΣΕΚ, το μέγιστο ποσό δανεισμού ανέρχεται στο 0,5% των καλυπτόμενων καταθέσεων του δανειοληπτικού ΣΕΚ. Είναι συνεπώς αμφιλεγόμενο κατά πόσο ένα τέτοιο επίπεδο χρηματοδοτικής στήριξης είναι αρκετό για να στηρίξει ένα εθνικό σύστημα στα πρόθυρα μιας χρηματοπιστωτικής κατάρρευσης.¹¹³

Μάλιστα, προβληματίζει και η πλήρης ρύθμιση των όρων και προϋποθέσεων του δανείου όπως αυτοί απαριθμούνται στην παράγραφο 2 του άρθρου 12 της Οδηγίας. Ο καθορισμός της διάρκειας του δανείου στο ανώτατο όριο των πέντε ετών και η εξόφληση αυτού σε ετήσιες δόσεις με τόκους πληρωτέους μόνο κατά την ημερομηνία εξόφλησης του δανείου, περιορίζει σε μεγάλο βαθμό την ελευθερία των συμβαλλόμενων μερών, ενώ παράλληλα δε διευκρινίζεται ο λόγος της δεδομένης ρύθμισης και αν με αυτόν τον τρόπο προστατεύεται το δανειοδοτικό ή το δανειοληπτικό ΣΕΚ.¹¹⁴

¹¹¹ Άρθρο 12 παρ. 1 στοιχείο στ της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹¹² De Gioia-Carabellese and Chessa ό.π. [3], σελ.249-251.

¹¹³ Στο ίδιο.

¹¹⁴ Στο ίδιο.

Εξάλλου και η σχετική πρόνοια που καθορίζει το επιτόκιο «τουλάχιστον ισοδύναμο με το οριακό επιτόκιο της δανειοδοτικής διευκόλυνσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διάρκεια της περιόδου δανεισμού»¹¹⁵ φαίνεται να προστατεύει τον δανειστή και όχι τον δανειολήπτη, αφού ο ενωσιακός νομοθέτης επέβαλε ένα κατώτατο όριο επιτοκίου επί του χορηγηθέντος δανείου.¹¹⁶ Στο ίδιο μάλιστα συμπέρασμα καταλήγει κανείς με την ανάγνωση της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου. Η διάταξη αυτή ουσιαστικά καλεί τα κράτη μέλη ότι θα διασφαλίσουν την εξόφληση του ποσού που λήφθηκε από τα άλλα ΣΕΚ και την επάνοδο του δανειοληπτικού ΣΕΚ στο επίπεδο-στόχο. Με λίγα λόγια το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το δανειοληπτικό ΣΕΚ, δύναται να απαιτήσει από αυτό την αύξηση των εισφορών που καταβάλλονται από τα μέλη του ώστε να διασφαλιστεί ότι θα προβεί στην αποπληρωμή του δανείου. Αυτό μπορεί να αποτελέσει διπλό πλήγμα για το εθνικό σύστημα του εκάστοτε κράτους μέλους. Όχι μόνο το ΣΕΚ βρίσκεται αντιμέτωπο με την έλλειψη ρευστότητας, αλλά οφείλει να ζητήσει επίσης από τα πιστωτικά ιδρύματα, μέλη αυτού, να καταβάλουν υψηλότερες εισφορές. Αυτός ο φαύλος κύκλος στην πραγματικότητα καταλήγει να προκαλεί μεγαλύτερη επιδείνωση των οικονομικών δυσχερειών του εν λόγω ΣΕΚ, αντί να τις απαλείψει. Φαίνεται συνεπώς ότι ο νομοθέτης ανησυχεί περισσότερο για την αποπληρωμή της οφειλής προς το ΣΕΚ που χορηγεί το δάνειο και τη σταθερότητα αυτού, παρά για την προστασία του εθνικού καταθέτη και την προσδοκία του να αποπληρωθεί.¹¹⁷

Αναφορικά με τα ανωτέρω επιχειρήματα πρέπει να επισημανθεί το εξής: Ενώ η διάταξη για τον αμοιβαίο δανεισμό μεταξύ των ΣΕΚ θεσπίστηκε με σκοπό την θεμελίωση της αλληλεγγύης που οφείλουν να επιδεικνύουν στην περίπτωση που ένα εξ αυτών βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια, η διατύπωση αυτής, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, μάλλον συντείνει στο αντίθετο. Άλλωστε ένα ΣΕΚ θα χρειαστεί χρηματοδοτική στήριξη συνήθως όταν το ίδιο το κράτος μέλος

¹¹⁵ Άρθρο 12 παρ.2 στοιχείο β της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹¹⁶ De Gioia-Carabellese and Chessa ό.π. [3], σελ. 251.

¹¹⁷ De Gioia-Carabellese and Chessa ό.π. [3], σελ.252.

πλήττεται από οικονομική κρίση. Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος για τον οποίο τα υπόλοιπα ΣΕΚ δεν θα επιθυμούν να δανείσουν. Ως εκ τούτου, η διάταξη για τον αμοιβαίο δανεισμό αποτελεί εκ των πραγμάτων απομακρυσμένο σενάριο να εφαρμοστεί.

2.2.6. Καταβολή αποζημιώσεων

Το σημείο αναφοράς για την έναρξη της διαδικασίας αποζημίωσης των καταθετών, των οποίων οι καταθέσεις καλύπτονται από ΣΕΚ, αποτελεί η διαπίστωση ότι οι καταθέσεις ενός πιστωτικού ιδρύματος καθίστανται μη διαθέσιμες. Μη διαθέσιμες καθίστανται οι καταθέσεις είτε όταν αρμόδια διοικητική αρχή διαπιστώσει ότι το οικείο πιστωτικό ίδρυμα δεν φαίνεται προς το παρόν να είναι σε θέση, για λόγους που συνδέονται άμεσα με την οικονομική του κατάσταση, να επιστρέψει τις καταθέσεις και ούτε υπάρχει προοπτική να το πράξει στο άμεσο μέλλον¹¹⁸, είτε όταν μια δικαστική αρχή λαμβάνει απόφαση, για λόγους που σχετίζονται άμεσα με τις οικονομικές συνθήκες του πιστωτικού ιδρύματος, να αναστείλει τη δυνατότητα των καταθετών να εγείρουν αξιώσεις εναντίον αυτού.¹¹⁹ Έχοντας κατά νου ότι το ΣΕΚ είναι το βασικό εργαλείο στη διαδικασία πληρωμής, η έγκαιρη ενημέρωση για την αδυναμία ενός πιστωτικού ιδρύματος από τις αρμόδιες αρχές αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη γρήγορη πληρωμή.¹²⁰

Η περίοδος κατά την οποία ένα ΣΕΚ είναι σε θέση να επιστρέφει τις καλυπτόμενες καταθέσεις αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας του. Ως εκ τούτου, αυτή η χρονική περίοδος ορίστηκε στις επτά εργάσιμες ημέρες μέσα στις οποίες το ποσό αποζημίωσης πρέπει να είναι διαθέσιμο.¹²¹ Ωστόσο, ο ενωσιακός νομοθέτης κατανοώντας ότι η μείωση της περιόδου καταβολής αποζημιώσεων σε επτά εργάσιμες ημέρες δεν δύναται να εφαρμοστεί αμέσως, επέτρεψε στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μια μεταβατική περίοδο, μειώνοντας σταδιακά την περίοδο αποπληρωμής. Από την 1η Ιανουαρίου 2024 δε, το χρονικό διάστημα

¹¹⁸ Άρθρο 8 παρ. 1 σε συνάρτηση με το άρθρο 2 άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 8 στοιχείο α της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹¹⁹ Άρθρο 8 παρ. 1 σε συνάρτηση με το άρθρο 2 άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 8 στοιχείο β της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹²⁰ COM (2010)368 ό.π. [75], σελ. 48.

¹²¹ Άρθρο 8 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

των επτά εργάσιμων ημερών καθίσταται υποχρεωτικό.¹²² Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου εάν ένα ΣΕΚ δεν είναι ικανό να διαθέσει το επιστρεπτέο ποσό εντός 7 εργάσιμων ημερών, πρέπει να διασφαλίζει ότι, εντός πέντε εργάσιμων ημερών μετά από υποβολή σχετικού αιτήματος από τον ίδιο τον καταθέτη, παρέχεται πρόσβαση σε ένα μέρος των καλυπτόμενων καταθέσεων του για την κάλυψη του κόστους διαβίωσής του.¹²³

Επιπρόσθετη διαφοροποίηση από τον κανόνα, αποτελεί και η δυνατότητα επέκτασης της περιόδου καταβολής αποζημιώσεων στην περίπτωση που τα ΣΕΚ δυσκολεύονται να καθορίσουν το ποσό της αποζημίωσης και τα δικαιώματα των καταθετών επί αυτού, χωρίς βέβαια αυτή να μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες,¹²⁴ ενώ παράλληλα απαριθμούνται και περιπτώσεις στις οποίες η περίοδος αυτή δύναται να αναβληθεί.¹²⁵ Μάλιστα η τελευταία αυτή περίπτωση, της αναβολής της καταβολής αποζημιώσεων, γεννά εύλογα το ερώτημα αν η διάταξη αυτή αφήνει το περιθώριο στα ΣΕΚ να αποκλίνουν συχνότερα από τον κανόνα τον επτά εργάσιμων ημερών. Κάθε μικρή επιπλοκή ή αβεβαιότητα θα μπορούσε να αποτελέσει αφορμή, για να εφαρμοστεί μία από τις περιπτώσεις που απαριθμεί η παράγραφος 5 του άρθρου 8 της Οδηγίας.¹²⁶

Αναμφίβολα για την διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, μια σύντομη περίοδος αποπληρωμής είναι καίριας σημασίας. Ακόμα και αν οι καταθέτες γνωρίζουν ότι οι καταθέσεις αυτών είναι, σε κάθε περίπτωση και έως το ύψος της κάλυψης, ασφαλείς, εφόσον μεσολαβήσει μία μακρά περίοδος μη διαθεσιμότητας των καταθέσεών τους, η εμπιστοσύνη αυτών πιθανότατα να κλονιστεί. Σε ποιο βαθμό μπορεί να συντομεύσει μια περίοδος πληρωμής, εξαρτάται κυρίως από το πόσο γρήγορα θα τεθούν στη διάθεση του ΣΕΚ οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις καλυπτόμενες καταθέσεις. Ωστόσο, η περίοδος πληρωμής των επτά

¹²² Άρθρο 8 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹²³ Άρθρο 8 παρ. 4 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹²⁴ Άρθρο 8 παρ. 3 σε συνάρτηση με την αιτιολογική σκέψη 40 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹²⁵ Άρθρο 8 παρ. 5 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹²⁶ Colaert ό.π. [5], σελ. 19.

εργάσιμων ημερών είναι εξαιρετικά σύντομη. Αυτό σημαίνει ότι τα ΣΕΚ οφείλουν να αναλαμβάνουν αμέσως δράση μετά τη διαπίστωση ότι οι καταθέσεις κατέστησαν μη διαθέσιμες. Σημαίνει επίσης, όπως προαναφέρθηκε, ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν άμεσα στα ΣΕΚ όλες τις πληροφορίες σχετικά με τους καταθέτες και τις καλυπτόμενες καταθέσεις τους.¹²⁷

Υποστηρίζεται ότι προκειμένου να παρέχεται στους καταθέτες άμεση πρόσβαση στα κεφάλαιά τους, τα ΣΕΚ θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στα αρχεία αυτών ανά πάσα στιγμή, την εξουσία να διενεργούν έρευνες, είτε ανεξάρτητα, είτε σε συνεργασία με τις εποπτικές αρχές, σχετικά με την αξιοπιστία των αρχείων των καταθετών, καθώς και τη δυνατότητα διενέργειας της αποζημίωσης με διάφορα μέσα¹²⁸. Εξάλλου, προκειμένου να υπάρχει η ικανότητα άμεσης εκτέλεσης της διαδικασίας αποζημίωσης των καταθετών, τα ΣΕΚ θα πρέπει να διαθέτουν επαρκείς πόρους και εκπαιδευμένο προσωπικό, το οποίο θα αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου αυτή τη διαδικασία και το οποίο θα κατέχει όλα τα απαραίτητα έγγραφα και πληροφορίες αναφορικά με τους καταθέτες.¹²⁹

Πέραν τούτων, η Οδηγία δεν καθορίζει το χρονικό περιθώριο μέσα στο οποίο πρέπει προβεί σε ενέργειες το πιστωτικό ίδρυμα ώστε να ικανοποιήσει το αίτημα του ΣΕΚ, πέρα από την αναφορά ότι οι αναγκαίες πληροφορίες διαβιβάζονται μόλις ζητηθούν από το ΣΕΚ. Επιπλέον, η Οδηγία δεν περιλαμβάνει κυρώσεις για καθυστερημένη, ελλιπή ή εσφαλμένη διαβίβαση πληροφοριών.¹³⁰ Κρίνεται συνεπώς αναγκαία, η περαιτέρω καθοδήγηση από τις εποπτικές αρχές σχετικά με τα καθήκοντα των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία με τη σειρά τους, θα πρέπει να επενδύσουν σε νέες και βελτιωμένες εφαρμογές για να εξασφαλίσουν την ταχεία

¹²⁷ Colaert ό.π. [5], σελ. 17.

¹²⁸ Για παράδειγμα πληρωμές με μετρητά ή επιταγές ή μέσω τραπεζικού εμβάσματος.

¹²⁹ Gortsos ό.π. [6], σελ. 51-52.

¹³⁰ Colaert ό.π. [5], σελ. 18.

παράδοση των απαραίτητων στοιχείων. Ωστόσο, αυτό το εγχείρημα έχει αναμφίβολα ως συνεπακόλουθο για τα πιστωτικά ιδρύματα, τη διάθεση χρόνου και κεφαλαίων.¹³¹

Συνοψίζοντας, η διάταξη για την καταβολή αποζημιώσεων αποτελεί τον κεντρικό άξονα στην προστασία των καταθετών και αυτό άλλωστε εξάγεται από τη σύντομη περίοδο μέσα στην οποία τα ΣΕΚ οφείλουν να επιστρέψουν τις καλυπτόμενες καταθέσεις. Παρ' όλα αυτά, γίνεται αισθητή η απουσία ειδικότερων ρυθμίσεων της διαδικασίας αποπληρωμής των καταθετών, αναφορικά με την προεργασία των εποπτικών αρχών και των πιστωτικών ιδρυμάτων, ούτως ώστε να είναι πράγματι εφικτή η συμμόρφωση των ΣΕΚ εντός αυτό του στενού χρονικού περιθωρίου. Δεν πρέπει ωστόσο να παραγνωρίζεται ότι η Οδηγία δε θα μπορούσε να παρέμβει σε ζητήματα τα οποία ρυθμίζονται από τα ίδια κράτη μέλη εντός της επικράτειάς τους και να θίξει ενδεχομένως τη διακριτική ευχέρεια αυτών να ρυθμίσουν αναλόγως τις υποχρεώσεις των εποπτικών τους αρχών και πιστωτικών τους ιδρυμάτων.

2.2.7. Συμβολή των ΣΕΚ στην εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων

Καταρχήν, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, τα κεφάλαια ενός ΣΕΚ χρησιμοποιούνται για την επιστροφή των καταθέσεων στους καταθέτες μετά από τη διαπίστωση της αδυναμίας ενός πιστωτικού ιδρύματος.¹³² Ωστόσο, όπως προκύπτει από την Οδηγία, τα ΣΕΚ μπορεί να κληθούν να συμβάλουν στη χρηματοδότηση της εξυγίανσης πιστωτικών ιδρυμάτων, δεδομένου ότι πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.¹³³ Εναπόκειται στις αρχές εξυγίανσης να καθορίσουν, μετά από διαβούλευση με το ΣΕΚ, το ποσό για το οποίο θα είναι υπεύθυνο το τελευταίο.¹³⁴ Κατά τον καθορισμό του ποσού αυτού, πρέπει να συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, τις ορισθείσες αρχές και τις αρμόδιες διοικητικές αρχές από πρώιμο στάδιο για την προετοιμασία και την εφαρμογή των μέτρων εξυγίανσης.¹³⁵ Τέλος, ένα ΣΕΚ δικαιούται να

¹³¹ Colaert ό.π. [5], σελ. 19.

¹³² Άρθρο 9 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹³³ Άρθρο 11 παρ. 3 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹³⁴ Άρθρο 9 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹³⁵ Άρθρο 3 παρ. 2 σε συνάρτηση με την αιτιολογική σκέψη 51 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

απαιτήσει από το σχετικό πιστωτικό ίδρυμα το αντίστοιχο ποσό που κατέβαλε ως εισφορά στο πλαίσιο διαδικασίας εξυγίανσης.¹³⁶

Η συνεισφορά των ΣΕΚ στη χρηματοδότηση της εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων διέπεται από το άρθρο 109 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.¹³⁷ Η Οδηγία 2014/59/ΕΕ κάνει λόγο για τη δυνατότητα χρήσης πόρων από τα ΣΕΚ «για εξυγίανση προκειμένου να απορροφηθούν ζημιές τις οποίες διαφορετικά θα υφίσταντο καλυπτόμενοι καταθέτες ή πιστωτές που αποκλείστηκαν βάσει διακριτικής ευχέρειας».¹³⁸ Απαριθμεί μάλιστα τα εργαλεία, τα οποία μπορεί ένα ΣΕΚ μπορεί να χρησιμοποιήσει για να συμμετέχει στη διαδικασία εξυγίανσης. Ανεξάρτητα ωστόσο από το εργαλείο εξυγίανσης που θα χρησιμοποιήσει ένα ΣΕΚ, έχει καθοριστεί ανώτατο επίπεδο ευθύνης αυτού, το οποίο ανέρχεται έως το ποσό των ζημιών που αυτό θα επωμίζετο, εάν ένα πιστωτικό ίδρυμα είχε εκκαθαριστεί στο πλαίσιο διαδικασιών αφερεγγυότητας.^{139 140}

Παρ' όλα αυτά, το εν λόγω ποσό υπόκειται στον περιορισμό της παραγράφου 5 του άρθρου 19 2014/59/ΕΕ, προκειμένου να αποφευχθεί η εξάντληση των πόρων του ΣΕΚ και ο κίνδυνος μη εκπλήρωσης της λειτουργίας αποπληρωμής των καταθετών. Συγκεκριμένα, εάν τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα ενός ΣΕΚ χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση της εξυγίανσης με αποτέλεσμα να μειωθούν σε λιγότερο από τα δύο τρίτα (2/3) του επιπέδου-στόχου του ΣΕΚ, οι τακτικές εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων στο ΣΕΚ στο οποίο είναι μέλη, θα πρέπει να

¹³⁶ Άρθρο 9 παρ. 2 εδάφιο β της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹³⁷ Οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012, ΕΕ L 173..

¹³⁸ Αιτιολογική σκέψη 51 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.

¹³⁹ Άρθρο 109 παρ. 1 εδάφιο β και αιτιολογική σκέψη 110 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.

¹⁴⁰ Η διαδικασία εξυγίανσης αφορά την εφαρμογή ενός εργαλείου εξυγίανσης προκειμένου να επιτευχθούν ένας ή περισσότεροι στόχοι της εξυγίανσης με κυριότερο αυτόν την διασφάλιση της συνέχισης των κρίσιμων λειτουργιών του πιστωτικού ιδρύματος, εν αντιθέσει με τη διαδικασία εκκαθάρισης ενός πιστωτικού ιδρύματος που στόχο έχει τη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων αυτού.

καθορίζονται σε ανάλογο ύψος, το οποίο θα επιτρέψει την επίτευξη του επιπέδου-στόχου εντός έξι ετών.¹⁴¹

Η Οδηγία φαίνεται ότι δεν εξέτασε τους σοβαρούς κινδύνους που ελλοχεύουν με τη συμμετοχή των ΣΕΚ στη συγκεκριμένη διαδικασία. Εξαιτίας μίας άνισης κατανομής της δυνατότητας λήψης αποφάσεων εντός του εθνικού δικτύου χρηματοοικονομικής ασφάλειας, η απόφαση σχετικά με τη συμμετοχή του ΣΕΚ στη διαδικασία εξυγίανσης ενός πιστωτικού ιδρύματος, μπορεί να ληφθεί «ερήμην» του. Αυτό μπορεί να συμβεί στην περίπτωση που ένα ΣΕΚ δε διαθέτει την αναλυτική ικανότητα να αξιολογήσει εναλλακτικές επιλογές εξυγίανσης και να συμμετάσχει σε παραγωγική συζήτηση με άλλα μέλη του δικτύου ασφαλείας. Ο κίνδυνος κατάχρησης των κεφαλαίων ενός ΣΕΚ αυξάνεται συνεπώς, εάν αυτό δεν έχει συμμετάσχει πρώτα σε αποφάσεις σχετικές με τη χρήση των κεφαλαίων του.¹⁴²

Εξάλλου, σε αυτήν την περίπτωση υφίσταται και το ενδεχόμενο, οι επιβαλλόμενες εισφορές να μην επιφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Έτσι το ΣΕΚ θα βρεθεί στη δυσμενή θέση να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια του δύο φορές: Πρώτον συμβάλλοντας στην εξυγίανση του πιστωτικού ιδρύματος και δεύτερον αποζημιώνοντας τους καλυπτόμενους καταθέτες, αφού η διαδικασία την εξυγίανσης δεν ευδοκίμησε και το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα περιήλθε σε αδυναμία.¹⁴³

Αξίζει λοιπόν να σημειωθεί ότι η συμμετοχή των ΣΕΚ στη διαδικασία εξυγίανσης δημιουργεί ανησυχία, διότι το ενδεχόμενο χρήσης των κεφαλαίων ενός ΣΕΚ είναι πολύ πιο πιθανό εξαιτίας αυτής της υποχρέωσης. Αναμφίβολα η σχετική πρόνοια της Οδηγίας, μπορεί να οδηγήσει σε συχνές οικονομικές ελλείψεις στα κεφάλαια των ΣΕΚ και ως εκ τούτου στην ανάγκη ταχείας

¹⁴¹ Άρθρο 109 παρ. 5 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.σε συνάρτηση με το άρθρο 10 παρ. 4 εδάφιο α της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹⁴² Kerlin ό.π. [7], σελ 72 και International Association of Deposit Insurers (IADI) ‘Deposit Insurance and Bail-in: Issues and Challenges’ - Research paper (Draft for Public Consultation) Prepared by the Core Principles and Research Council Committee, σελ.18-19.

¹⁴³ Στα ίδια.

επανόδου στο επίπεδο-στόχο μέσω της αύξησης των εισφορών που καταβάλλονται από τα μέλη του ΣΕΚ. Δεν εκπλήσσει συνεπώς το γεγονός ότι αυτοί οι παράγοντες αυτοί μπορούν να υπονομεύσουν την αξιοπιστία του ΣΕΚ.¹⁴⁴

Είναι σαφές επομένως, ότι τα ΣΕΚ θα πρέπει να έχουν την αναλυτική ικανότητα να διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην έγκριση και τη χρήση των κεφαλαίων τους στη διαδικασία εξυγίανσης. Τα ΣΕΚ πρέπει να έχουν την ικανότητα να αναλύουν τα ίδια τον αντίκτυπο της στρατηγικής που ακολουθείται και κατά πόσον αυτή θα είναι αποτελεσματική αναλόγως των εισφορών που ζητούνται.¹⁴⁵

2.2.8. Πληροφόρηση καταθετών

Έχει υποστηριχθεί στη θεωρία ότι βασικό ρόλο στο φαινόμενο των μαζικών αναλήψεων διαδραμάτισαν οι ελλειπείς πληροφορίες που δίδονταν στους καταθέτες σχετικά με την ποιότητα των χαρτοφυλακίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη βιωσιμότητα αυτών.¹⁴⁶ Η Οδηγία φαίνεται να προσμέτρησε αυτά τα δεδομένα και υπογράμμισε τη σημασία στην ενημέρωση των καταθετών, σύμφωνα με τα νέα επίπεδα διαφάνειας σχετικά με τη σαφήνεια των κινδύνων και την κάλυψη των καταθέσεων. Έτσι το επίπεδο των πληροφοριών που παρέχεται στους καταθέτες σχετικά με την προστασία των καταθέσεών τους παρουσιάζεται εμφανώς βελτιωμένο.¹⁴⁷

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, ουσιώδης υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων δυνάμει της Οδηγίας είναι η ενημέρωση των καταθετών ούτως ώστε να έχουν επίγνωση ότι το πιστωτικό ίδρυμα στο οποίο έχουν τις καταθέσεις τους είναι μέλος συγκεκριμένου ΣΕΚ¹⁴⁸, πριν από κάθε σύναψη σύμβασης αποδοχής καταθέσεων.¹⁴⁹ Επιπρόσθετα παρέχεται τυποποιημένο

¹⁴⁴ Kerlin ό.π. [7], σελ 71 και IADI ό.π. [134], σελ.20.

¹⁴⁵ IADI ό.π. [134], σελ.22.

¹⁴⁶ Gortsos ό.π. [6], υποσημείωση 11 σελ. 45.

¹⁴⁷ Cerrone ό.π. [1], σελ. 230

¹⁴⁸ Άρθρο 16 παρ. 1 εδάφιο α της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹⁴⁹ Άρθρο 16 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

ενημερωτικό δελτίο, ταυτόσημο για όλους τους καταθέτες, τουλάχιστον ετησίως, με το οποίο ενημερώνονται οι καταθέτες για το κατά πόσον οι καταθέσεις τους είναι επιλέξιμες και για τον διαδικτυακό ιστότοπο του ΣΕΚ στον οποίο προσφέρονται «πληροφορίες σχετικά με τις διατάξεις για τη διαδικασία και τους όρους της εγγύησης των καταθέσεων σύμφωνα με την παρούσα οδηγία».¹⁵⁰ Διατηρώντας το πνεύμα της παλαιότερης Οδηγίας, η χρήση των προαναφερθέντων πληροφοριών στις διαφημίσεις για τα ΣΕΚ, υπόκειται σε περιορισμούς, με αποτέλεσμα να γίνεται μόνο απλή μνεία στο ΣΕΚ καθώς και σε τυχόν πρόσθετες πληροφορίες που απαιτούνται από το εθνικό δίκαιο, χωρίς βέβαια να περιέχουν αναφορά σε απεριόριστη κάλυψη καταθέσεων.¹⁵¹

Σε περίπτωση πτώχευσης πιστωτικού ιδρύματος, το αντίστοιχο ΣΕΚ οφείλει να ενημερώσει τους καλυπτόμενους καταθέτες, με κάθε πρόσφορο μέσο όπως για παράδειγμα μέσω δελτίων τύπου ή μέσω του διαδικτυακού ιστότοπού του, σχετικά με τις λεπτομέρειες που αφορούν τον τόπο, τα μέσα και το χρονικό διάστημα καταβολής της αποζημίωσης, την ανάγκη παροχής πληροφοριών από τους ίδιους τους καταθέτες για να λάβουν την αποζημίωση και τη διαθεσιμότητα προκαταβολών.¹⁵² Ως εκ τούτου, η εστίαση στην ενδελεχή πληροφόρηση των καταθετών είναι σημαντική, όχι μόνο για λόγους προστασίας των ίδιων των καταθετών αλλά και για τον περιορισμό της πιθανότητας ύπαρξης αιφνίδιων μαζικών αναλήψεων.¹⁵³

Τίθεται βέβαια το ερώτημα αν οι σχετικές μεταρρυθμίσεις αναφορικά με την πληροφόρηση των καταθετών, έχουν πράγματι κάποιον αντίκτυπο στην συμπεριφορά του καταθέτη. Αυτό υποστηρίζεται διότι, ακόμα και αν ένας καταθέτης έχει λάβει επαρκή πληροφόρηση σχετικά με τη βιωσιμότητα του πιστωτικού ιδρύματος και την κάλυψη των καταθέσεων του από το

¹⁵⁰ Άρθρο 16 παρ. 3 και αιτιολογική σκέψη 43 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹⁵¹ Άρθρο 16 παρ. 5 και αιτιολογική σκέψη 43 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

¹⁵² Gortsos ό.π. [6], σελ. 50.

¹⁵³ Małgorzata Iwanicz-Drozdowska 'EU guarantee schemes: Status quo and policy implications' (2015) Journal of Banking Regulation 16(3), 201–219, σελ. 202.

αντίστοιχο ΣΕΚ, είναι μάλλον αμφίβολο ότι δεν θα προβεί στην ανάληψη των καταθέσεων του σε περίπτωση που κλονιστεί, έστω και στο ελάχιστο, η εμπιστοσύνη του.¹⁵⁴

Για τον ως άνω προβληματισμό πρέπει να γίνει η εξής επισήμανση: Η πληροφόρηση των καταθετών και η προσοχή που δόθηκε από τον ενωσιακό νομοθέτη έγκειται καθαρά στην επίγνωση ότι ο ψυχολογικός παράγοντας γενικότερα και η συμπεριφορά του καταναλωτή ειδικότερα είναι στενά συνδεδεμένα με την εύρυθμη λειτουργία ενός πιστωτικού ιδρύματος. Πράγματι λοιπόν, η αβεβαιότητα μπορεί να τροφοδοτήσει πανικό και παράλογες συμπεριφορές. Κι ενώ αφενός είναι στοιχεία που δύσκολα μπορούν να εκτιμηθούν, καθώς αγγίζουν ζητήματα όπως η αντίληψη και η εμπιστοσύνη του καταθέτη, η συχνή ενημέρωση του καταθέτη σχετικά με τις εγγυημένες καταθέσεις του δεν πρέπει να υποτιμάται, καθώς αποτελεί πρόληψη στις γρήγορες, παράλογες και καταστροφικές για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα συμπεριφορές.

¹⁵⁴ Nikoletta Klefouri 'Deposit protection system's design and effectiveness' (2015) Journal of Banking Regulation 16 (1), 51–63, σελ. 58.

3. Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης – Η θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης των Καταθέσεων (ΕΣΑΚ)

3.1. Οι βλέψεις για ένα ευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης καταθέσεων

3.1.1. Πρόταση του 2010 για ψήφιση της Οδηγίας

Ήδη από τον Ιούλιο του 2010, στο πλαίσιο της Πρότασής για την ψήφιση της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ, η Επιτροπή ζήτησε τη δημιουργία ενός δικτύου ΣΕΚ, ως ένα πρώτο βήμα προς ένα πανευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης των καταθέσεων, το οποίο θα καλύπτει όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν στην ΕΕ. Μία από τις διατάξεις που φανέρωνε τον σκοπό αυτό αλλά και μία από τις πιο αμφισβητούμενες διατάξεις της προτεινόμενης οδηγίας της Επιτροπής, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ήταν η θέσπιση μιας διάταξης υποχρεωτικού αμοιβαίου δανεισμού, μέσω της οποίας ένα εξαντλημένο εθνικό σύστημα εγγύησης των καταθέσεων είχε το δικαίωμα να δανειστεί από άλλο εθνικό ταμείο.¹⁵⁵ Αρκετά κράτη μέλη – ιδίως η γερμανική και η αυστριακή κυβέρνηση – επιδίωξαν να καταργήσουν τη διάταξη αυτή κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων στο Συμβούλιο. Υπήρχε φόβος ότι ο αμοιβαίος δανεισμός μεταξύ των εθνικών ΣΕΚ θα ήταν το πρώτο βήμα προς τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ΣΕΚ. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών που αντιτάχθηκαν στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος βασίστηκε σε δύο λόγους. Αφενός αντιτάσσονταν στην ιδέα επιβολής δυνητικού κόστους στα πιστωτικά ιδρύματα και κατ' επέκταση στους καταθέτες των κρατών μελών, με πιο σταθερά τραπεζικά συστήματα. Αφετέρου υπήρχε ο φόβος ότι αυτό το εγχείρημα, θα οδηγούσε στη δημιουργία ηθικού κινδύνου για τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία εφόσον θα είχαν τη δυνατότητα να αντλήσουν ευρωπαϊκά κονδύλια για τη στήριξη των συστημάτων τους, θα αυξάνονταν οι κινήσεις αυξημένου κινδύνου.¹⁵⁶ Παρά το γεγονός ότι η συγκεκριμένη διάταξη αποτέλεσε τελικά μέρος της Οδηγίας, εξαιτίας λοιπόν της αντίδρασης από χώρες με πολιτικοοικονομική ισχύ τέτοιου βεληνεκούς, όπως η Γερμανία, ο αμοιβαίος δανεισμός μεταξύ

¹⁵⁵ COM (2010) 368 τελικό ό.π. [49], σελ. 8

¹⁵⁶ Howarth and Quaglia ό.π. [91], σελ.194.

των ΣΕΚ παρέμεινε σε εθελοντικό επίπεδο, ενώ τα σχέδια για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ΣΕΚ ανεστάλησαν.¹⁵⁷

3.1.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης

Η ιδέα ενός ευρωπαϊκού ΣΕΚ απέκτησε δυναμική όταν αναπτύχθηκε η έννοια της Τραπεζικής Ένωσης. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής το 2012 επισήμανε την ανάγκη θέσπισης ενός ολοκληρωμένου δημοσιονομικού πλαισίου που θα καλύπτει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και θα έχει ως κεντρικά στοιχεία την ενιαία ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία και ένα κοινό πλαίσιο εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων.¹⁵⁸ Συγκεκριμένα για την ιδέα ενός ευρωπαϊκού συστήματος εγγύησης καταθέσεων υπογραμμίστηκε ότι θα μπορούσε να εισαχθεί μια ευρωπαϊκή διάσταση στα ήδη υφιστάμενα εθνικά ΣΕΚ των οποίων μέλη είναι πιστωτικά ιδρύματα που εποπτεύονται από την ευρωπαϊκή εποπτεία, θα ενίσχυε την αξιοπιστία των υφιστάμενων ρυθμίσεων και θα χρησίμευε ως σημαντική εγγύηση ότι οι επιλέξιμες καταθέσεις όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι επαρκώς ασφαλισμένες.¹⁵⁹

Λίγους μήνες αργότερα η Επιτροπή, με ανακοίνωσή της, έθεσε τα πρώτα βήματα για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης, η οποία θα αποτελείται από τρεις βασικούς πυλώνες, έναν ενιαίο εποπτικό μηχανισμό, έναν ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης και ένα κοινό σύστημα για την εγγύηση των καταθέσεων.¹⁶⁰

Συνεπεία τούτου, επήλθε η θέσπιση των δύο εκ των τριών πυλώνων που συνθέτουν την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση, αφενός του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, με βασικό όργανο τραπεζικής εποπτείας την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ο οποίος διαφυλάττει την ασφάλεια και την ευρωστία του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, ενισχύει τη χρηματοπιστωτική

¹⁵⁷ Howarth and Quaglia ό.π. [91], σελ.193.

¹⁵⁸ Report by President of the European Council Herman Van Rompuy ‘TOWARDS A GENUINE ECONOMIC AND MONETARY UNION’ Brussels, 26 June 2012 EUCO 120/12, σελ. 4.

¹⁵⁹ Στο ίδιο.

¹⁶⁰ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ‘Χάρτης πορείας προς την τραπεζική ένωση’ της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2012, COM(2012) 510 final.

ολοκλήρωση και σταθερότητα και είναι υπεύθυνος για τη συνεχή και συνεπή εποπτεία,¹⁶¹ και αφετέρου του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης, ο οποίος αποτελεί το εργαλείο για τη διασφάλιση της ομαλής εξυγίανσης των προβληματικών πιστωτικών ιδρυμάτων με ελάχιστο κόστος για τους μέτοχους, τους πιστωτές και την οικονομία.¹⁶² Η διαμόρφωση του τρίτου ωστόσο πυλώνα, επήλθε με τη ψήφιση της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ με στόχο την εθνική εναρμόνιση της προστασίας των καταθέσεων, ενώ το σχέδιο για τη θέσπιση ενός κοινού ευρωπαϊκού ΣΕΚ, αναβλήθηκε για μικρό χρονικό διάστημα.

Παρ' όλα αυτά το 2015 ήρθαν ξανά στο προσκήνιο οι βλέψεις για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης. Η Έκθεση των πέντε Προέδρων, η οποία έκανε λόγο για την ενίσχυση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, έδωσε το έναυσμα για τη διενέργεια νομοθετικών διαβημάτων ώστε να εισαχθεί ένα ευρωπαϊκό ΣΕΚ.¹⁶³ Έτσι, τον Νοέμβριο του 2015 η Επιτροπή επανήλθε με Πρόταση για θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης Καταθέσεων (ΕΣΑΚ),¹⁶⁴ το οποίο ωστόσο μέχρι και σήμερα δεν έχει ακόμα τεθεί σε λειτουργία.

3.2. Λειτουργία του ΕΣΑΚ

3.2.1. Σκοπός και μέσα επίτευξης αυτού

Στόχος της δημιουργίας του ΕΣΑΚ είναι η λειτουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού ταμείου, το οποίο θα μπορεί να παρέχει ανάλογη χρηματοδότηση και κάλυψη της ζημίας των ΣΕΚ, τα οποία βρίσκονται αντιμέτωπα με την περίπτωση μη διαθέσιμων καταθέσεων στα πιστωτικά

¹⁶¹ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο – Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ‘Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός’ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-supervisory-mechanism/> και Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ‘Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός’ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.el.html>

¹⁶² Ευρωπαϊκό Συμβούλιο – Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ‘Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης’ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>

¹⁶³ Έκθεση των Πέντε Προέδρων: Σχέδιο για την ενίσχυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης από την 1η Ιουλίου 2015, Βρυξέλλες, 22^α Ιουνίου 2015.

¹⁶⁴ Πρόταση για ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 806/2014 με σκοπό τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης Καταθέσεων, Βρυξέλλες, 12^η Σεπτεμβρίου 2012, COM(2012) 510 final.

ιδρύματα ή καλούνται να συνεισφέρουν σε διαδικασία εξυγίανσης. Ο προτεινόμενος κανονισμός βασίζεται στο υφιστάμενο λειτουργικό πλαίσιο των εθνικών ΣΕΚ, όπως καθορίζεται από την Οδηγία 2014/49/ΕΚ. Το ΕΣΑΚ θα είναι υπεύθυνο για τα όλα τα αναγνωρισμένα ΣΕΚ κρατών μελών που είναι μέλη αυτού, των οποίων το νόμισα είναι το ευρώ ή σε κάθε περίπτωση η συνεργασία αυτών με την ΕΚΤ είναι πολύ στενή, ώστε να συμμετέχουν στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό.¹⁶⁵ Μάλιστα, εξαιτίας της άρρηκτης σύνδεσης της διαδικασίας εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων και της προστασίας καταθέσεων, η Πρόταση εισαγάγει ένα Ενιαίο Συμβούλιο εξυγίανσης και εγγύησης καταθέσεων («Ενιαίο Συμβούλιο»), το οποίο θα έχει την εξουσία παρακολούθησης του πλαισίου εγγύησης καταθέσεων και λήψης και επιβολής αποφάσεων αναφορικά με αυτό.¹⁶⁶ Τέλος το ΕΣΑΚ θα υποστηρίζεται από Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων.

3.2.2. Στάδια θέσπισης

Η Πρόταση της Επιτροπής καθόρισε αναγκαία τη θέσπιση ενός ΕΣΑΚ για την προστασία των καταθέσεων στη ζώνη του ευρώ και ενώ παράλληλα εισήγαγε περαιτέρω μέτρα για τον περιορισμό των κινδύνων στον τραπεζικό τομέα. Η θέσπιση αυτού θα γίνει μέσω τριών διαδοχικών σταδίων: ένα σύστημα αντασφάλισης για τα συμμετέχοντα εθνικά ΣΕΚ σε περίοδο τριών ετών· σύστημα συνασφάλισης για τα συμμετέχοντα εθνικά ΣΕΚ σε περίοδο τεσσάρων ετών· και πλήρη ασφάλιση για τα συμμετέχοντα εθνικά ΣΕΚ σε μόνιμη βάση.¹⁶⁷

I. Αντασφάλιση

Στο στάδιο αυτό, το ΕΣΑΚ έχει περιορισμένη συμβολή στην προστασία καταθέσεων, με περιορισμένη παροχή χρηματοδότησης για την έλλειψη ρευστότητας και περιορισμένη κάλυψη ενδεχόμενης ζημίας ενός εθνικού ΣΕΚ, μέλος του ΕΣΑΚ, στις περιπτώσεις που αυτά αντιμετωπίζουν περίπτωση μη διαθέσιμων καταθέσεων ή ανάγκη συμβολής στην εξυγίανση.

¹⁶⁵ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 9.

¹⁶⁶ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 4.

¹⁶⁷ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 10.

Η κάλυψη ωστόσο από το ΕΣΑΚ στο στάδιο της ανασφάλισης, αναφορικά με τις εισφορές σε διαδικασίες εξυγίανσης, δε θα αφορούν αμιγώς εθνικές διαδικασίες εξυγίανσης αλλά μόνον αυτές που διεξάγονται από το Ενιαίο Συμβούλιο. Έτσι, το ΕΣΑΚ σε αυτό το στάδιο, καλύπτει έως και το 20 τοις εκατό της έλλειψης ρευστότητας και έως το 20 τοις εκατό της πλεονάζουσας ζημίας ενός συμμετέχοντος ΣΕΚ κάθε φορά που οι αποπληρωμή και η ζημία υπερβαίνουν τα διαθέσιμα κεφάλαια ενός ΣΕΚ και μόνον εφόσον έχουν εξαντλήσει τα δικά τους τα κεφάλαια.¹⁶⁸

Σημαντικό επίσης σημείο στην περίοδο της ανασφάλισης είναι ο δείκτης αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του κατά πόσον και σε ποιο βαθμό ένα εθνικό ΣΕΚ μπορεί να έχει πρόσβαση στο ΕΣΑΚ. Για τον καθορισμό αυτού λαμβάνεται υπ' όψιν το υποθετικό επίπεδο ρευστότητας που θα πρέπει να διαθέτει το ΣΕΚ εάν έχει συμμορφωθεί με όλες τις υποχρεώσεις του όπως τίθενται στην Οδηγία, όπως η είσπραξη ex ante εισφορών για την επίτευξη του επιπέδου-στόχου, και όχι το πραγματικό επίπεδο ρευστότητας του.¹⁶⁹ Αυτό θα διασφαλίσει ότι τα εθνικά συστήματα μπορούν να έχουν πρόσβαση στο ΕΣΑΚ μόνο όταν αυτό δικαιολογείται, αντιμετωπίζοντας έτσι το ενδεχόμενο εμφάνισης ηθικού κινδύνου.¹⁷⁰

II. Συνασφάλιση

Η συνασφάλιση από το ΕΣΑΚ δίδει τη δυνατότητα στα συμμετέχοντα εθνικά ΣΕΚ να ζητήσουν χρηματοδότηση από το ΕΣΑΚ για τις περιπτώσεις που προαναφέρθηκαν. Σε αυτό το στάδιο το ΕΣΑΚ θα συμβάλλει και στη χρηματοδότηση και κάλυψη ζημιών που προκύπτουν από εισφορές σε εθνικές διαδικασίες εξυγίανσης. Η διαφορά με το στάδιο της ανασφάλισης έγκειται στο σημείο ότι η χρηματοδότηση και κάλυψη από το ΕΣΑΚ θα αυξάνεται σταδιακά κάθε έτος κατά 20 τοις εκατό, ξεκινώντας από 20 τοις εκατό κάλυψη το πρώτο έτος και φτάνοντας σε 80 τοις εκατό κάλυψη στο τέταρτο και τελευταίο έτος της συνασφάλισης. Στο

¹⁶⁸ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 11.

¹⁶⁹ Στο ίδιο.

¹⁷⁰ Morra ό.π. [91], σελ.397.

στάδιο της συνασφάλισης, η παρέμβαση του ευρωπαϊκού συστήματος είναι ανεξάρτητη από την εξάντληση των εθνικών πόρων του ΣΕΚ. Όπως και στο στάδιο της αντασφάλισης, η ρευστότητα που παρέχεται στο ΣΕΚ θα πρέπει να αποπληρωθεί. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για την καλυπτόμενη ζημία, η οποία θα μοιραστεί κατ' αναλογία μεταξύ των εθνικών ΣΕΚ και το Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων, σύμφωνα με το σταδιακά αυξανόμενο επίπεδο κάλυψης.¹⁷¹

III. Πλήρης ασφάλιση

Με την ολοκλήρωση του σταδίου της συνασφάλισης, το ΕΣΑΚ θα είναι υπεύθυνο για την πλήρη ασφάλιση όλων των συμμετεχόντων ΣΕΚ, καλύπτοντας όλες τις ανάγκες ρευστότητας αυτών καθώς και τις ζημίες που υφίστανται σε ποσοστό 100 τοις εκατό.¹⁷² Για την πρόληψη εμφάνισης του φαινομένου του ηθικού κινδύνου που συνδέεται με την πλήρης ασφάλισης από το ΕΣΑΚ, προνοείται ο αποκλεισμός των ΣΕΚ από την κάλυψη του ΕΣΑΚ, εάν αυτά δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους.¹⁷³

3.2.3. Εισφορές προς το Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων για επίτευξη επιπέδου – στόχου

Η επίτευξη του επιπέδου-στόχου του Ταμείου Ασφάλισης Καταθέσεων γίνεται επίσης σταδιακά ανάλογα με τα στάδια θέσπισής του, όπως αναλύθηκαν ανωτέρω. Συγκεκριμένα, στο στάδιο αντασφάλισης το επίπεδο-στόχος καθορίζεται στο 20 τοις εκατό των τεσσάρων ενάτων του αθροίσματος όλων των ελάχιστων επιπέδων-στόχων των εθνικών ΣΕΚ, ενώ στο στάδιο της συνασφάλισης το επίπεδο-στόχος αναμένεται να είναι ίσο με το άθροισμα των ελάχιστων επιπέδων-στόχων των εθνικών ΣΕΚ.¹⁷⁴ Οι εισφορές προς το Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων καταβάλλονται εκ των προτέρων από τα πιστωτικά ιδρύματα κάθε κράτους μέλους και

¹⁷¹ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 13.

¹⁷² Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 14.

¹⁷³ Francesca Arnaboldi, 'Risk and Regulation in Euro Area Banks - Completing the Banking Union' (2019) Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions, 1^η Έκδοση, XXVI-145, σελ.112

¹⁷⁴ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 17.

αποτελούν χωριστή υποχρέωση από την υποχρέωση καταβολής ex ante εισφορών προς τα εθνικά ΣΕΚ.¹⁷⁵

Ιδιαίτερα σημαντικό σημείο της Πρότασης αποτελεί η πρόνοια για τον καθορισμό των εισφορών που θα καταβάλλονται από τα πιστωτικά ιδρύματα. Κατά τη διάρκεια του σταδίου ανασφάλισης, οι ex ante εισφορές βάσει κινδύνου θα υπολογίζονταν σε σχέση με το εθνικό τραπεζικό σύστημα, δηλαδή σε σχέση με τον κίνδυνο των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι μέλη στο αντίστοιχο εθνικό ΣΕΚ. Στη συνέχεια δε, κατά το στάδιο της συνασφάλισης, οι εισφορές βάσει κινδύνου θα υπολογίζονται με βάση τον κίνδυνο όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων που εμπίπτουν στο πεδίο του ΕΣΑΚ.¹⁷⁶

Τέλος, όπως και στα εθνικά ΣΕΚ, έτσι και στο ΕΣΑΚ ενδέχεται να προκύψει ανάγκη ex post εισφορών, καθότι τα κεφάλαια στο Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων δεν επαρκούν για τη χρηματοδότηση και την κάλυψη ζημίας. Συνακόλουθα, προνοείται ότι το Ενιαίο Συμβούλιο καθορίζει το ύψος των εισφορών που πρέπει να καταβληθούν και τα πιστωτικά ιδρύματα, μέλη των συμμετεχόντων ΣΕΚ, οφείλουν να συμμορφωθούν. Η καταβολή των ex post εισφορών δύναται να ζητηθεί μόνο κατά τα στάδια της συνασφάλισης και πλήρους ασφάλισης.¹⁷⁷

3.3. Οφέλη από τη θέσπιση του ΕΣΑΚ

Αναμφίβολα, η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος αποτελεί ένα υπερεθνικό διάβημα το οποίο δικαιολογείται, λόγω της όλο και αυξανόμενης χρηματοπιστωτικής ενοποίησης της Ευρωζώνης. Συνεπώς μέσω της σταδιακής καταβολής των εθνικών εισφορών στο Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων, το EDIS αποβλέπει στην αποτελεσματικότερη προστασία των καταθέσεων από αυτήν που παρέχει ένα πλέγμα εθνικών ΣΕΚ, γεγονός που άλλωστε θα

¹⁷⁵ Στο ίδιο.

¹⁷⁶ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 18.

¹⁷⁷ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 19.

συντείνει στην εμπιστοσύνη στα χρηματοπιστωτικά συστήματα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης.¹⁷⁸

Γίνεται κοινώς αποδεκτό ότι το ΕΣΑΚ θα βρίσκεται σε θέση να αντιμετωπίσει την ανάγκη αποζημίωσης καταθετών, όχι μόνο μικρών και μεσαίων πιστωτικών ιδρυμάτων αλλά και μεγαλύτερων. Παρ' όλα αυτά, τίθεται το επιχείρημα ότι τέτοια ισχύ θα αποκτούσε και το εναρμονισμένο δίκτυο εθνικών ΣΕΚ δυνάμει της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ, δεδομένου ότι η σχετική πρόνοια για τον αμοιβαίο δανεισμό μεταξύ των ΣΕΚ καθίστατο υποχρεωτική.¹⁷⁹ Βέβαια ακόμα και στην περίπτωση μίας εύρυθμης και απρόσκοπτης λειτουργίας της διαδικασίας ενός απεριόριστου αμοιβαίου δανεισμού, είναι αμφίβολο αν το σύστημα αυτό θα ήταν πιο αποτελεσματικό από το ΕΣΑΚ στην αντιμετώπιση πτώχευσης μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων.¹⁸⁰

Σε αυτό το σημείο επισημαίνεται, όπως προαναφέρθηκε ανωτέρω¹⁸¹, ότι η Οδηγία προβλέπει, πέραν της διενέργειας αμοιβαίου δανεισμού, την καταβολή ex post εισφορών, ακριβώς για να καλύψει και τα ενδεχόμενα αδυναμίας καταβολής καταθέσεων μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων. Το ίδιο ισχύει βέβαια και για το ΕΣΑΚ με τη σημαντική ωστόσο διαφοροποίηση ότι η ex post χρηματοδότηση θα αποτελεί βάρος που θα μοιράζονται όλα τα πιστωτικά ιδρύματα- μέλη του ΕΣΑΚ.¹⁸² Συνεπώς δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει κανείς με το συμπέρασμα ότι το ΕΣΑΚ υπερτερεί των εθνικών ΣΕΚ στην αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων, εν αντιθέσει με τα εθνικά ΣΕΚ, τα οποία πιθανόν να αντιμετωπίσουν δυσχέρειες.

Το ΕΣΑΚ, άλλωστε, θα αποτελέσει έναν εξωτερικό μηχανισμό απορρόφησης ζημιών, ο οποίος είναι ανεξάρτητος από τη φερεγγυότητα οποιουδήποτε κράτους. Ένας τέτοιος μηχανισμός απορρόφησης ζημιών είναι σημαντικός, ιδίως κατά τη διάρκεια μιας χρηματοπιστωτικής

¹⁷⁸ Kerlin ό.π. [7], σελ 78.

¹⁷⁹ Colaert, ό.π. [4], σελ. 34.

¹⁸⁰ Στο ίδιο.

¹⁸¹ Σημείο [2.2.4](#), της παρούσας εργασίας.

¹⁸² Colaert, ό.π. [4], σελ. 37.

κρίσης, η οποία συνήθως συμβαδίζει με μια βαθιά ύφεση και κατ' επέκταση τη δημιουργία μεγάλων ελλειμμάτων και αύξησης των επιπέδων δημόσιου χρέους.¹⁸³

Επεκτείνοντας τον ως άνω συλλογισμό, το ΕΣΑΚ θα αποτελέσει το εργαλείο απορρόφησης μίας διασυνοριακής οικονομικής κρίσης, καθώς εμπνέει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στο κράτος μέλος υποδοχής, στο οποίο ένα πιστωτικό ίδρυμα παρέχει διασυνοριακές υπηρεσίες ή εγκαθιδρύει υποκατάστημα, καθώς οι καταθέτες θα γνωρίζουν ότι το ίδιο το ΕΣΑΚ εγγυάται τις καταθέσεις τους ανεξάρτητα από το κράτος μέλος καταγωγής του πιστωτικού ιδρύματος.¹⁸⁴ Αυτό στην πραγματικότητα, θα συνδράμει στον περιορισμό του κατακερματισμού των χρηματοπιστωτικών αγορών διαφόρων κρατών μελών.¹⁸⁵ Άλλωστε με το ΕΣΑΚ τόσο η διαδικασία διασυνοριακών αποπληρωμών¹⁸⁶ όσο και η ίδια η διεξαγωγή διασυνοριακών διαδικασιών αφερεγγυότητας και εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθίσταται πιο αποτελεσματική.¹⁸⁷

Τέλος, το ΕΣΑΚ θα άρει την τρέχουσα απόκλιση μεταξύ των τριών πυλώνων της Τραπεζικής Ένωσης, όπου η εποπτεία και η εξυγίανση ρυθμίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ η προστασία των καταθέσεων παραμένει εθνικό καθήκον, μειώνοντας την πιθανότητα πολιτικών παρεμβάσεων στις στρατηγικές του τραπεζικού τομέα.¹⁸⁸

3.4. Προβληματισμοί

Η δημιουργία του ΕΣΑΚ δεν συνοδεύεται μόνο από μια σειρά πλεονεκτημάτων, όπως η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταθετών και της αξιοπιστίας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι απλουστευμένες αποπληρωμές και η πιο άμεση και αποδοτική αντιμετώπιση της

¹⁸³ Daniel Gros and Dirk Schoenmaker, 'European Deposit Insurance and Resolution in Banking Union' (2014) *Journal of Common Market Studies*, 52 (3), 529-546, σελ. 534.

¹⁸⁴ Στο ίδιο.

¹⁸⁵ Kerlin ό.π. [7], σελ 79.

¹⁸⁶ Colaert, ό.π. [4], σελ. 35.

¹⁸⁷ Bernet and Walter, ό.π. [70], σελ. 76.

¹⁸⁸ Arnaboldi, ό.π. [172], σελ. 120.

περίπτωσης αδυναμίας ενός πιστωτικού ιδρύματος, αλλά και από εμφανή ρυθμιστικά κενά και μειονεκτήματα του συστήματος.

3.4.1. Οι διαφορές στα τραπεζικά συστήματα των κρατών μελών και ο ηθικός κίνδυνος

Από την Πρόταση της Επιτροπής το 2010 για ένα πανευρωπαϊκό ΣΕΚ, η βασική ένσταση προερχόταν από κράτη μέλη, τα οποία ανησυχούσαν ότι οι εισφορές που θα κατέβαλαν τα πιστωτικά τους ιδρύματα προς το σύστημα, θα κατέληγαν να χρησιμοποιούνται από αυτό για πιστωτικά ιδρύματα κρατών μελών με σημαντικά προβλήματα στο τραπεζικό τους σύστημα.¹⁸⁹

Όπως γίνεται αντιληπτό η κύρια ανησυχία και για την Πρόταση του 2015 είναι ότι η δημιουργία του ΕΣΑΚ, θα μπορούσε να καταλήξει να αποτελεί σχέδιο επιχορήγησης των αδύναμων τραπεζικών συστημάτων κρατών μελών, από και εις βάρος άλλων ισχυρότερων. Συνεπεία τούτου, έχει γίνει η επισήμανση ότι θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στον υπολογισμό των εισφορών που θα καταβάλλονται βάσει κινδύνου των πιστωτικών ιδρυμάτων, με βάση τις ιδιαιτερότητες των ίδιων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των τραπεζικών συστημάτων των κρατών μελών στα οποία βρίσκονται.¹⁹⁰

Είναι συνεπώς εμφανές ότι η οικονομική πολιτική κάθε κράτους μέλους διαφέρει, γεγονός που οδήγησε στην άσκηση έντονης κριτικής επί του εγχειρήματος αυτού και ιδίως από τη Γερμανία. Η αντίθεση της Γερμανίας στη δημιουργία του ΕΣΑΚ οφείλεται στο γεγονός ότι εντός της επικράτειάς της, έχει θεσπιστεί ένα πολύπλοκο σύστημα ιδιωτικής και δημόσιας θεσμικής προστασίας των καταθέσεων, η οποία απεδείχθη αποδοτική. Σε αντίθεση με τα περισσότερα κράτη μέλη, ενώ πολλά πιστωτικά ιδρύματα επήλθαν σε αδυναμία στη Γερμανία κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, όλες οι απαιτήσεις των καταθετών αυτών, ικανοποιήθηκαν.¹⁹¹ Οι γερμανικές τραπεζικές ενώσεις και τα μεμονωμένες γερμανικά

¹⁸⁹ Howarth and Quaglia ό.π. [91], σελ.194.

¹⁹⁰ Morra ό.π. [91], σελ.398.

¹⁹¹ Sammut and Friggieri ό.π. [48], σελ.220-221.

πιστωτικά ιδρύματα είχαν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το ΕΣΑΚ θα πλήξει τα θεσμικά τους συστήματα προστασίας καταθέσεων.¹⁹²

Με πρωτοπόρο την Γερμανία, ακολούθησαν και άλλες χώρες με ισχυρά τραπεζικά συστήματα, όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, οι Κάτω Χώρες και η Φιλανδία, οι οποίες υποστήριζαν ότι το ΕΣΑΚ θα συντείνει στο φαινόμενο του ηθικού κινδύνου.¹⁹³ Το συμπέρασμα αυτό στηρίχθηκε στον εξής συλλογισμό: Θέτοντας ως δεδομένο ότι η ευημερία και η απρόσκοπτη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων επηρεάζει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται και εφόσον, με την εγκαθίδρυση του ΕΣΑΚ η αδυναμία ενός πιστωτικού ιδρύματος και η κάλυψη της ζημίας που θα προκύψει, θα κατανεμηθεί στα μέλη αυτού, η συμπεριφορά των κρατών μελών αναμένεται να πάρει ανεπιθύμητη τροπή, καθώς ο έλεγχος της εθνικής οικονομικής πολιτικής δεν θα είναι τόσο αυστηρός. Αυτό, διότι θα προστατεύονται από ένα υπερεθνικό σύστημα εγγύησης καταθέσεων.¹⁹⁴ Υφίσταται συνεπώς η πιθανότητα, τα πιστωτικά ιδρύματα να επιλέξουν να επενδύουν με μεγαλύτερο κίνδυνο με αποτέλεσμα να οδηγηθούν στην κατάρρευση τους, κατά τη διάρκεια μίας οικονομικής κρίσης ή στο ενδεχόμενο μαζικών αναλήψεων.¹⁹⁵

Στον αντίποδα αυτού, βρίσκεται το επιχείρημα ότι το ΕΣΑΚ θα συμβάλει στην εξάλειψη του φαινομένου. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι οι εισφορές από τα πιστωτικά ιδρύματα, καταβάλλονται βάσει κινδύνου που αναλαμβάνει το κάθε πιστωτικό ίδρυμα, με αποτέλεσμα να μειώνονται τα κίνητρα για ευκαιριακές συμπεριφορές υπό τη μορφή πιο ρισοκίνδυνων δραστηριοτήτων. Η πιθανότητα εμφάνισης του φαινομένου είχε γίνει αντιληπτή και εξαιτίας τούτου το ΕΣΑΚ, βασίζεται και ενισχύει τις διασφαλίσεις που υπάρχουν ήδη στο πλαίσιο της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ. Στην πραγματικότητα, το ΕΣΑΚ θα καλύψει μόνο τα ΣΕΚ

¹⁹² Howarth and Quaglia ό.π. [91], σελ.198.

¹⁹³ Polina Kuznichenko, Serhiy Frolov, Volodymyr Orlov and Oleksii Boiko 'European Deposit Insurance Scheme implementation: pros and cons. Banks and Bank Systems' (2021), 16(1), 116-126, σελ. 120-21.

¹⁹⁴ Στο ίδιο.

¹⁹⁵ Sammut and Friggieri ό.π. [48], σελ. 221.

που έχουν συμμορφωθεί πλήρως με τους κανόνες της Οδηγίας, αποκλείοντας την πρόσβαση στα κεφάλαιά του σε όσα δεν το έχουν κάνει. Άλλωστε, στην περίπτωση αδυναμίας ενός πιστωτικού ιδρύματος, το εθνικό ΣΕΚ θα αναλάβει την υποχρέωση να αποζημιώσει το ΕΣΑΚ για την εισφορά που αυτό κατέβαλε.¹⁹⁶ Τέλος, το επιχείρημα του ηθικού κινδύνου έχει αποδυναμωθεί, μετά την εγκαθίδρυση και λειτουργία των δύο πρώτων πυλώνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόσο ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός, όσο και ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης συμβάλλουν στην εποπτεία των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων και κατ' επέκταση στην εξάλειψη του φαινομένου του ηθικού κινδύνου.¹⁹⁷ Αυτό διότι, εάν ένα πιστωτικό ίδρυμα αντιμετωπίσει δυσκολίες που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η έγκαιρη παρέμβαση και εξυγίανση θα αποτρέψει από το να περιέλθει σε μια αποσταθεροποιητική αδυναμία.¹⁹⁸

Γίνεται αντιληπτό, ότι το επιχείρημα περί εμφάνισης του φαινομένου του ηθικού κινδύνου με τη θέσπιση του ΕΣΑΚ προέρχεται από χώρες με ισχυρά τραπεζικά συστήματα. Η άποψη αυτή έχει αποδυναμωθεί αφού μία αιτία καθυστέρησης δημιουργίας του τρίτου πυλώνα της Τραπεζικής Ένωσης, ήταν ακριβώς η ανάγκη πρόληψης του φαινομένου μέσω της δημιουργίας των δύο πρώτων πυλώνων. Η ίδια ωστόσο καθιέρωση προϋποθέσεων για την συμμετοχή στο ΕΣΑΚ, δεν μπορεί να θεωρηθεί ισχυρός παράγοντας στην συμβολή εξάλειψης του φαινομένου. Η πρόνοια ότι τα εθνικά ΣΕΚ θα αποκλείονται από τα κεφάλαια του ΕΣΑΚ «εάν δεν τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους βάσει του κανονισμού ή των εθνικών εφαρμοστικών διατάξεων της οδηγίας, ή εάν το οικείο κράτος μέλος δεν εφαρμόσει σωστά τα εν λόγω άρθρα»¹⁹⁹, μπορεί να χαρακτηριστεί ως αόριστη καθώς δεν εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις εκπλήρωσης των

¹⁹⁶ Cerrone ό.π. [1], σελ. 234

¹⁹⁷ Iwanicz-Drozdowska ό.π. [152], σελ. 216.

¹⁹⁸ Colaert, ό.π. [4], σελ. 33.

¹⁹⁹ Πρόταση για Κανονισμό COM(2012) 510 ό.π. [162], σελ. 14.

απαιτήσεων της Οδηγίας, ούτε οι περιπτώσεις που δεν εφαρμόζονται σωστά οι πρόνοιες του κανονισμού.

Πίσω από το επιχείρημα αυτό, παραμένει ο φόβος ότι η χρηματοδότηση του ΕΣΑΚ, θα αποσκοπεί στην μεταφορά κεφαλαίων σε κράτη μέλη με αδύναμα τραπεζικά συστήματα, στα οποία προκύπτει ανάγκη αποπληρωμής των καταθετών τους. Ο φόβος αυτός δεν είναι άλογος, ωστόσο η ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης μάλλον θα καταστεί ανέφικτη αν λαμβάνονται για όλα υπ' όψιν οι εθνικές προτιμήσεις και η δομή και λειτουργία του κάθε εθνικού τραπεζικού συστήματος.

3.4.2. Αλληλεπίδραση με τα εθνικά ΣΕΚ

Τα εθνικά ΣΕΚ διέπονται από την Οδηγία 2014/49/ΕΚ, η οποία βασιζόμενη στην αρχή ελάχιστης εναρμόνισης, αφήνει τη ρύθμιση αρκετών ζητημάτων στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών που αφορούν για παράδειγμα, τους όρους σύμφωνα με τους οποίους οι καταθέσεις καθίστανται μη διαθέσιμες, την επιλεξιμότητα των καταθέσεων, τη χρηματοδότηση των ΣΕΚ ή τη χρήση κεφαλαίων αυτού. Καθίσταται συνεπώς απαραίτητη η εναρμόνιση των εθνικών ΣΕΚ, η οποία πρέπει να προχωρήσει παράλληλα με τη θέσπιση του ΕΣΑΚ, για να διασφαλιστεί η ορθή λειτουργία του εν λόγω συστήματος.²⁰⁰ Επιπρόσθετα, για την ορθή λειτουργία του ΕΣΑΚ απαιτείται η απρόσκοπτη και άμεση ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών ΣΕΚ, των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και του Ενιαίου Συμβουλίου, το οποίο πρέπει να είναι ενήμερο για την πιθανότητα χρηματοδότησης ενός πιστωτικού ιδρύματος.²⁰¹

Πέραν τούτων, σημαντική διαφορά θα σημειωθεί στον υπολογισμό των εισφορών προς το Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων, συγκριτικά με τις εισφορές που καταβάλλονται σε εθνικό

²⁰⁰ Arnaboldi, ό.π. [172], σελ. 118.

²⁰¹ Στο ίδιο.

επίπεδο στα ΣΕΚ. Ο καθορισμός των καταβαλλόμενων εισφορών στα ΣΕΚ διενεργείται από κάθε κράτος μέλος μεμονωμένα, σύμφωνα με το επίπεδο κινδύνου που αναλαμβάνει το συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα.²⁰² Το επίπεδο κινδύνου ενός συγκεκριμένου πιστωτικού ιδρύματος αξιολογείται συγκριτικά με τα υπόλοιπα πιστωτικά ιδρύματα του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται. Οι εισφορές ωστόσο στο Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων στο στάδιο της συνασφάλισης, θα υπολογισθούν βάσει σύγκρισης των επιπέδων κινδύνου όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων της Τραπεζικής Ένωσης. Οι συνέπειες τέτοιων μεταβολών όσον αφορά τα επίπεδα εισφορών που θα καταβάλλονται δεν είναι ακόμη γνωστές.²⁰³ Πιθανή συνέπεια τούτου, είναι να κληθεί ένα πιστωτικό ίδρυμα να καταβάλει υψηλότερες εισφορές στο πλαίσιο του ΕΣΑΚ από ότι στο πλαίσιο ενός εθνικού ΣΕΚ, γεγονός που συντελεί αναμφισβήτητα στην επιβράδυνση της εγκαθίδρυσης του ΕΣΑΚ.²⁰⁴

3.4.3. Ο «ξεπερασμένος» ρόλος του ΕΣΑΚ

Σήμερα, ο τρόπος ρύθμισης της εγγύησης των καταθέσεων στην Ευρώπη, δεν μπορεί πλέον να εξετάζεται μεμονωμένα από τη διαδικασία εξυγίανσης. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, όταν η διενέργεια εξυγίανσης ενός πιστωτικού ιδρύματος διασφαλίζει ότι οι καταθέτες εξακολουθούν να έχουν πρόσβαση στις καταθέσεις τους, το ΣΕΚ στο οποίο είναι συνδεδεμένο το υπό εξυγίανση πιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να καταβάλει εισφορά, όχι μεγαλύτερη από το ποσό των ζημιών που θα είχε επωμιστεί, εάν το ίδρυμα είχε εκκαθαριστεί στο πλαίσιο συνήθους διαδικασίας αφερεγγυότητας.²⁰⁵

Παρά τον ισχυρισμό ότι ο πρωταρχικός ρόλος ενός ΣΕΚ είναι η αποπληρωμή των καταθετών, ο ρόλος αυτός έχει πιθανώς καταστεί λιγότερο σημαντικός, μετά την έναρξη ισχύος της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ, για την ανάκαμψη και εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων.²⁰⁶ Η

²⁰² Άρθρο 13 της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

²⁰³ Kerlin ό.π, [7], σελ. 82.

²⁰⁴ Sammut and Friggieri ό.π. [48], σελ. 222.

²⁰⁵ Αιτιολογική σκέψη 110 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.

²⁰⁶ Angelo Baglioni, 'The European Banking Union' (2016) Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions, 1^η έκδοση, XIII-136, σελ. 121.

τελευταία εισήγαγε διάφορα μέσα, τα οποία αποσκοπούν στην προστασία των καταθετών όχι μέσω της άμεση εξόφληση των απαιτήσεών τους, αλλά με τη διατήρηση της λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος με μέτρα ανάκαμψης για αποκατάσταση της χρηματοοικονομικής του θέσης²⁰⁷, μέτρα έγκαιρης παρέμβασης²⁰⁸ και εργαλεία εξυγίανσης²⁰⁹. Στην πράξη, τα ΣΕΚ συμβαίνει συχνότερα να παρεμβαίνουν στο πλαίσιο διαδικασίας εξυγίανσης προκειμένου να διασφαλίζεται η διαθεσιμότητα καταθέσεων.²¹⁰ Ως εκ τούτου, κύρια λειτουργία των ΣΕΚ καθίσταται πιθανώς η συμβολή στη χρηματοδότηση της εξυγίανσης προβληματικών τραπεζών και όχι η ίδια η αποπληρωμή των καταθετών τους.²¹¹

Ο ρόλος του ΕΣΑΚ σύμφωνα με την παρούσα πρόταση, περιορίζεται στην ήδη καθορισθείσα λειτουργία των ΣΕΚ, όπως προβλέπεται από την Οδηγία 2014/49/ΕΚ, δηλαδή στην αποπληρωμή των καταθετών σε διαδικασίες εκκαθάρισης ή στη χρηματοδότηση εξυγίανσης.²¹² Αυτό εγείρει το ερώτημα αν υπάρχει λόγος διατήρησης δύο ξεχωριστών συστημάτων. Ένας από τους σημαντικότερους στόχους της εξυγίανσης είναι η προστασία των καλυπτόμενων καταθέσεων. Σε μια διαδικασία εξυγίανσης, το ΣΕΚ θα πρέπει να συνεργάζεται στενά με την αρχή εξυγίανσης. Ως εκ τούτου, η ιδέα θέσπισης ενός ξεχωριστού τρίτου πυλώνα που αφορά την προστασία των καταθέσεων, μπορεί να θεωρηθεί ξεπερασμένη πριν καν εφαρμοστεί.²¹³

Ένα ενιαίο ταμείο εξυγίανσης και εγγύησης καταθέσεων για την Ευρωζώνη φαίνεται να αποτελεί μια πιο αποδοτική λύση, εξαιτίας της συνάφειας των λειτουργιών τους. Άλλωστε, με αυτόν τον τρόπο, οι εισφορές που καταβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα για τη χρηματοδότηση

²⁰⁷ Άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.

²⁰⁸ Άρθρο 27 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.

²⁰⁹ Άρθρο 37 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ.

²¹⁰ Colaert, ό.π. [4], σελ. 38.

²¹¹ Baglioni ό.π. [204], σελ. 121.

²¹² Morra ό.π. [91], σελ.405.

²¹³ Colaert, ό.π. [4], σελ. 39.

του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης και του Ταμείου Ασφάλισης Καταθέσεων θα πρέπει να ενωθούν σε ένα ενιαίο ταμείο, αποφεύγοντας έτσι τις πολλαπλές διοικητικές δαπάνες.²¹⁴

3.5. Τελευταίες εξελίξεις

Η υλοποίηση του σχεδίου για την θέσπιση του τρίτου πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παραμένει στάσιμη. Η επαναφορά προς την κατεύθυνση αυτήν μετά την Πρόταση του 2015, επήλθε με απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ το 2016²¹⁵ το οποίο, λαμβανομένου υπ' όψιν τού χάρτη πορείας για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπογράμμισε την πρόθεση έναρξης πολιτικών διαπραγματεύσεων και επίτευξης μίας διακυβερνητικής συμφωνίας για την θέσπιση του ΕΣΑΚ. Ωστόσο, τονίστηκε ότι για την έναρξη διαπραγματεύσεων απαιτούνταν μέτρα μείωσης των κινδύνων και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ.

Ως εκ τούτου, το 2017 λήφθηκαν νέες πρωτοβουλίες με στόχο να δοθεί μια ολοκληρωμένη μορφή στη δομή της τραπεζικής ένωσης. Η ανακοίνωση της Επιτροπής²¹⁶, παρεκκλίνοντας από το πρωταρχικό σχέδιο θέσπισης του ΕΣΑΚ, πρότεινε μεταξύ άλλων, τον περιορισμό του σταδίου της αντασφάλισης στο οποίο θα παρέχετε μόνο κάλυψη ρευστότητας, ενώ στο στάδιο της συνασφάλισης θα καλύπτεται σταδιακά και η κάλυψη ζημίας.²¹⁷ Παράλληλα αναγνωρίζοντας την ανάγκη επίλυσης του φαινομένου του ηθικού κινδύνου, έκανε λόγο για καθιέρωση προϋποθέσεων για την μετάβαση στο στάδιο της συνασφάλισης, που θα αφορούν τη διενέργεια ελέγχων της ευρωστίας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Τέλος, εντοπίζοντας την απόκλιση μεταξύ των εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων δυνάμει της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ,

²¹⁴ Baglioni ό.π. [204], σελ. 122.

²¹⁵ Δελτίο τύπου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17^{ης} Ιουνίου 2016, 'Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με οδικό χάρτη για την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης' - <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/06/17/conclusions-on-banking-union/>

²¹⁶ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης, της 11^{ης} Οκτωβρίου 2017, COM(2017) 592 final.

²¹⁷ Στο ίδιο, σελ.12-13.

έκρινε αναγκαία την μεγαλύτερη εναρμόνιση αυτών με στόχο την απρόσκοπτη λειτουργία του ΕΣΑΚ, ενώ παράλληλα για τη ρύθμιση ζητημάτων που εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, υπογραμμίστηκε η ανάγκη εξεύρεσης ισορροπημένης λύσης, «η οποία (θα) λαμβάνει υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές ιδιαιτερότητες».²¹⁸

Την ανακοίνωση του 2017, διαδέχθηκε η ανακοίνωση της Επιτροπής του 2019²¹⁹ στην οποία επισημάνθηκε για ακόμα μία φορά η ανάγκη να σημειωθεί χειροπιαστή πρόοδος στην διαμόρφωση και εξέλιξη του τρίτου πυλώνα και στη διασυνοριακή ενοποίηση του τραπεζικού συστήματος. Κάλεσε συνεπώς, τους ηγέτες των κρατών μελών να προβούν σε πολιτικές διαπραγματεύσεις για την ολοκλήρωση του εγχειρήματος.²²⁰

Αξίζει να σημειωθεί ότι η θέση της Γερμανίας για την ολοκλήρωση μιας τραπεζικής ένωσης έχει πρόσφατα ελαφρώς διαφοροποιηθεί. Τον Νοεμβρίου 2019, ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών, εξέφρασε τις ιδέες του για τον τρόπο ολοκλήρωσής της. Πρότεινε ένα νέο Ευρωπαϊκό Σύστημα Αντασφάλισης Καταθέσεων το οποίο σε περίπτωση πτώχευσης των τραπεζών, οι πρώτοι πόροι για την εξασφάλιση των απαιτήσεων των καταθετών, θα προέρχονται πρώτα το εθνικό ΣΕΚ και μετέπειτα, σε περίπτωση εξάλειψης αυτών των κεφαλαίων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασφάλισης Καταθέσεων θα πρέπει να χορηγεί περιορισμένη συμπληρωματική ρευστότητα μέσω επιστρεπτέων δανείων.²²¹

Η πρόταση της γερμανικής κυβέρνησης εξετάζεται, ωστόσο φαίνεται να είναι λιγότερο φιλόδοξη σε σύγκριση με το αρχικό σχέδιο που πρότεινε η Επιτροπή για το ΕΣΑΚ, το οποίο αφορά μια σταδιακή διαδικασία προς ένα πλήρως ενσωματωμένο πανευρωπαϊκό σύστημα.²²²

²¹⁸ Στο ίδιο.

²¹⁹ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της Ευρώπης: απολογισμός τέσσερα χρόνια μετά την έκθεση των πέντε Προέδρων - Συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο κορυφής της ευρωζώνης της 21ης Ιουνίου 2019, της 12^{ης} Ιουνίου 2019, COM(2019) 279 final.

²²⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2019) 279 final, σελ. 13-14.

²²¹ Kuznichenko, Frolon, Orlov and Boiko, ό.π. [191], σελ. 122.

²²² Στο ίδιο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάγκη προστασίας των καταθετών αναγνωρίστηκε σε πρώιμο στάδιο, με αποτέλεσμα η Επιτροπή της ΕΟΚ να προχωρήσει στην Σύσταση 87/63/ΕΟΚ, η οποία έδωσε και το έναυσμα για τη λήψη ουσιαστικών νομοθετικών διαβημάτων. Πρώτο εξ αυτών ήταν η ψήφιση της Οδηγίας 94/19/ΕΚ, η οποία έθεσε ως στόχο την προώθηση ενός υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων της ένωσης, χωρίς να παραγνωρίζεται η ανάγκη προστασίας των καταθετών μέσω των ΣΕΚ. Η οικονομική κρίση ωστόσο βρήκε την ΕΕ ανεπαρκώς εξοπλισμένη για να αντιμετωπίσει τις αλυσιδωτές αντιδράσεις αυτής επί των μελών της. Παρά την τροποποίηση της Οδηγίας 94/19/ΕΚ με την Οδηγία 2009/14/ΕΚ, η ΕΕ αντιλαμβανόμενη ότι τα εθνικά τραπεζικά συστήματα είχαν ως τρωτό σημείο την αναποτελεσματικότητα στην εγγύηση των καταθέσεων, προχώρησε στη ψήφιση της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ.

Παρά τις βλέψεις για τη θέσπιση ενός πανευρωπαϊκού συστήματος εγγύησης καταθέσεων, η ΕΕ αρκέστηκε σε πρώτο στάδιο, να εναρμονίσει τα υφιστάμενα εθνικά ΣΕΚ δυνάμει της Οδηγίας 2014/49/ΕΚ. Οι διατάξεις της Οδηγίας περί του εναρμονισμένου επιπέδου κάλυψης των καταθέσεων, της επιλεξιμότητας των καταθέσεων, της ex ante χρηματοδότησης των ΣΕΚ, της συμβολής αυτών σε διαδικασίες εξυγίανσης καθώς και της αποζημίωσης των καταθετών, αναμφίβολα συμβάλλουν στον καθορισμό ενός κοινού ρυθμιστικού πλαισίου και στην εξάλειψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Ωστόσο η ρύθμιση αρκετών σημείων των εν λόγω διατάξεων, αφήνεται σε κάποιον βαθμό στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, παραμένει η ανησυχία ότι ευρείες διαφορές μεταξύ των εθνικών ρυθμίσεων τείνουν να πλήττουν την εμπιστοσύνη των καταθετών και την αποτελεσματικότητα της εσωτερικής αγοράς.

Καθοριστικός παράγοντας της Οδηγίας για τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος είναι η σύντομη περίοδος αποπληρωμής. Πράγματι, η Οδηγία καθορίζοντας το χρονικό περιθώριο των επτά ημερών, θέτει τη αποτρέπει από το ενδεχόμενο μαζικών αναλήψεων. Για ακόμα μία

φορά ωστόσο, εντοπίζονται κενά στη ρύθμιση αφού δεν καθορίζονται αυστηρές προϋποθέσεις που θα επιτρέπουν την απόκλιση από τον κανόνα των επτά ημερών και το πότε καθίστανται μη διαθέσιμες οι καταθέσεις.

Επιπρόσθετα, η πρόνοια για τον αμοιβαίο δανεισμό μεταξύ των ΣΕΚ φαίνεται να είναι αποτέλεσμα της έντονης αντίθεσης επί της δημιουργίας ενός κοινού ταμείου εγγύησης καταθέσεων. Υπό τη εθελοντική μορφή με την οποία ενσωματώθηκε στο κείμενο της Οδηγίας, είναι μάλλον αδύνατον βρει εφαρμογή. Ο αμοιβαίος δανεισμός μεταξύ των ΣΕΚ έχει αποδυναμωθεί σε τέτοιο βαθμό που δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί ως ένας ρεαλιστικός μηχανισμός χρηματοδότησης και ως εκ τούτου δύσκολα θα αποτελέσει εργαλείο για αποφυγή μίας χρηματοπιστωτικής αποσταθεροποίησης.

Αναντίρρητα, η Οδηγία 2014/49/ΕΚ έχει εισαγάγει σημαντικές βελτιώσεις στον σχεδιασμό των ΣΕΚ στην ΕΕ με στοιχεία που ασφαλώς συντείνουν στην επίτευξη εμπιστοσύνης των καταθετών και κατ' επέκταση στην χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Εντούτοις, όπως προκύπτει από την ανάλυση που προηγήθηκε, κύριος σκοπός της Οδηγίας φαίνεται να είναι η επίτευξη ενός υψηλότερου επιπέδου εναρμόνισης σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και όχι μίας χρηματοπιστωτικής ενοποίησης και σταθερότητας. Ως εκ τούτου, το σενάριο ενός προβληματικού πιστωτικού ιδρύματος αντιμετωπίζεται εν τέλει από τους εθνικούς τραπεζικούς τομείς και από τις κυβερνήσεις τους ενώ η εποπτεία των ΣΕΚ παραμένει επίσης σε εθνικό επίπεδο.

Αντίθετα, η ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης θα εμποδίσει τα κράτη μέλη από το να επωμίζονται το βάρος της διάσωσης πιστωτικών ιδρυμάτων και προστασίας των καταθέσεων.

Η θέσπιση του ΕΣΑΚ θα προσφέρει αναμφισβήτητα οφέλη διαδραματίζοντας καίριο ρόλο στην αποτροπή των μαζικών αναλήψεων μέσω της αποζημίωσης των καταθετών ανεξαρτήτου μεγέθους του πιστωτικού ιδρύματος και της απορρόφησης διασυνοριακής κρίσης, ενώ η

έκθεσή του σε κινδύνους θα αποτελεί απομακρυσμένο σενάριο, δεδομένου ότι η πιθανότητα και το μέγεθος των εθνικών παρεμβάσεων θα είναι περιορισμένα.

Δεν πρέπει να παραγνωρίζεται η ανάγκη περαιτέρω εμβάθυνσης σε ζητήματα που προκύπτουν σύμφωνα με την Πρόταση του 2015. Ακριβώς εξαιτίας της συνύπαρξης των εθνικών ΣΕΚ με το ΕΣΑΚ, είναι αναγκαία η ενδεδειγμένη ρύθμιση ζητημάτων χρηματοδότησης του από τα πιστωτικά ιδρύματα με εισφορές βάσει κινδύνου, πληροφόρησης του ΕΣΑΚ για ενδεχόμενα αδυναμίας πιστωτικών ιδρυμάτων και αποπληρωμής του ΕΣΑΚ της ρευστότητας που παρέχει κατά τα στάδια της αντασφάλισης και συνασφάλισης.

Ορθό θα ήταν επίσης, να εξεταστεί το ενδεχόμενο ενοποίησης των δύο πυλώνων της Τραπεζικής Ένωσης εξαιτίας της άρρηκτης σύνδεσης της εξυγίανσης ενός πιστωτικού ιδρύματος και της αποζημίωσης των καταθετών του. Η δημιουργία συνεπώς ενός ενιαίου ταμείου θα είχε διττό σκοπό, είτε να παρέχει σημαντική στήριξη στην εξυγίανση ενός προβληματικού πιστωτικού ιδρύματος είτε να αποπληρώνει τους καταθέτες της σε περίπτωση εκκαθάρισης.

Παρ' όλα αυτά γίνεται αποδεκτό ότι το ΕΣΑΚ, θα αποτελέσει πιο ισχυρό και αποδοτικό μέσο διατήρησης και ασφάλισης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Σε κάθε περίπτωση υπογραμμίζεται ότι προκειμένου να επιτευχθεί κοινή και αμοιβαία προστασία των καταθετών στην ΕΕ θα πρέπει να επέλθει καλύτερη εναρμόνιση των ρυθμίσεων που διέπουν τα ΣΕΚ και έγκριση της πρότασης για το ΕΣΑΚ. Είναι πλέον καιρός το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη να αναλάβουν την πολιτική ευθύνη, να κάμψουν τις αντιστάσεις και να συμφωνήσουν σχετικά με τις αναγκαίες νομικές πράξεις για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρωτογενείς πηγές

- Νομολογία

Υπόθεση C-233/94, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, Απόφαση του Δικαστηρίου της 13^{ης} Μαΐου 1997, I-02405

Υπόθεση C-222/02, Peter Paul, Cornelia Sonnen-Lütte, Christel Mörkens κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Απόφαση του Δικαστηρίου (ολομέλεια) της 12^{ης} Οκτωβρίου 2004

Υπόθεση E-16/11 Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ κατά Ισλανδίας, Απόφαση του Δικαστηρίου της 28^{ης} Ιανουαρίου 2013, C 132

Υπόθεση C-571/16 Nikolay Kantarev κατά Balgarska Narodna Banka, Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 4^{ης} Οκτωβρίου 2018, EE C 38

Υπόθεση C-501/18, BT κατά Balgarska Narodna Banka, Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 25^{ης} Μαρτίου 2021

- Συστάσεις

Σύσταση της Επιτροπής 87/63/ΕΟΚ της 22ας Δεκεμβρίου 1986 σχετική με τη δημιουργία συστημάτων εγγύησης καταθέσεων στην Κοινότητα, Αριθ. L 33/16

- Οδηγίες

Οδηγία 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1994 περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων, ΕΕ L 135

Οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2009 , για την τροποποίηση της οδηγίας 94/19/ΕΚ περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων όσον αφορά το επίπεδο κάλυψης και την προθεσμία εκταμίευσης, ΕΕ L 68

COM (2010)368, “Impact assessment. Accompanying document to the Proposal for a Directive on Deposit Guarantee Schemes [recast] and to the report from the Commission to the European Parliament and to the Council. Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes”

COM (2010) 368 τελικό: Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ .../.../ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων [αναδιατύπωση], της 12^{ης} Ιουλίου 2010

Οδηγία 2014/49/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων, L 173

Οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012, ΕΕ L 173

COM(2012) 510 final - Πρόταση για ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 806/2014 με σκοπό τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης Καταθέσεων, Βρυξέλλες, 12^η Σεπτεμβρίου 2012

- Ανακοινώσεις της Επιτροπής

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, 'Χάρτης πορείας προς την τραπεζική ένωση' της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2012, COM(2012) 510 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης, της 11^{ης} Οκτωβρίου 2017, COM(2017) 592 final.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της Ευρώπης: απολογισμός τέσσερα χρόνια μετά την έκθεση των πέντε Προέδρων - Συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο κορυφής της ευρωζώνης της 21ης Ιουνίου 2019, της 12^{ης} Ιουνίου 2019, COM(2019) 279 final.

- Δελτία τύπου

Δελτίο τύπου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17^{ης} Ιουνίου 2016, 'Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με οδικό χάρτη για την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης' -

<https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/06/17/conclusions-on-banking-union/>

- Εκθέσεις

Report by President of the European Council Herman Van Rompuy ‘TOWARDS A GENUINE ECONOMIC AND MONETARY UNION’ Brussels, 26 June 2012 EUCO 120/12

Έκθεση των Πέντε Προέδρων: Σχέδιο για την ενίσχυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης από την 1η Ιουλίου 2015, Βρυξέλλες, 22^α Ιουνίου 2015

Δευτερογενείς πηγές

- Βιβλία

Arnaboldi F., ‘Risk and Regulation in Euro Area Banks - Completing the Banking Union’ (2019) Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions, 1^η Έκδοση, XXVI-145

Baglioni A., ‘The European Banking Union’ (2016) Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions, 1^η έκδοση, XIII-136

Γκόρτσος Χ., “The new EU Directive (2014/49/EU) on deposit guarantee schemes: an element of the European Banking Union”, 2014 Νομική Βιβλιοθήκη

Gortsos C., ‘The Evolution of European (EU) Banking Law under the Influence of (Public) International Banking Law: A Comprehensive Overview’ (2020) 3^η ενημερωμένη έκδοση, 1-318

Kerlin J., ‘The Role of Deposit Guarantee Schemes as a Financial Safety Net in the European Union (2017) Palgrave Macmillan, 1^η Έκδοση

Morra C. B., ‘The Third Pillar of the Banking Union and Its Troubled Implementation’ στο M. P. Chiti, V. Santoro ‘The Palgrave Handbook of European Banking Union Law’ (2019) 1^η Έκδοση 393 – 407

- Άρθρα

Bernet B. and Walter S., ‘DESIGN, STRUCTURE AND IMPLEMENTATION OF A MODERN DEPOSIT INSURANCE SCHEME’ (2009), (SUERF, The European Money and Finance Forum, Vienna

Cerrone R., 'Deposit guarantee reform in Europe: does European deposit insurance scheme increase banking stability?' (2018), *Journal of Economic Policy Reform*, 21 (3), 224-239

Colaert V., 'Deposit Guarantee Schemes in Europe: Is the Banking Union in Need of a Third Pillar?', (2015) *European Company and Financial Law Review* 3, 1-39

De Gioia-Carabellese P. and Chessa C., 'The So-Called Pan-European Depositors' Protection Scheme: A Further Euro Own-Goal - A Critical Analysis of Directive 2014/49', (2016) *Maastricht J Eur & Comp* 23 (2), 241-260

Gortsos C. V., 'The Role of Deposit Guarantee Schemes (DGSs) Within the Crisis Management Framework' (2021), *The IUP Journal of Bank Management*, 43-65

Gros D. and Schoenmaker D., 'European Deposit Insurance and Resolution in Banking Union' (2014) *Journal of Common Market Studies*, 52 (3), 529-546

Hornbaker T.H., 'The European Union's Deposit Guarantee Directive: A Critical Analysis' (1997) *20 B C Int'l & Comp L Rev* 335-352

Howarth D. and Quaglia L., 'The difficult construction of a European Deposit Insurance Scheme: a step too far in Banking Union?' (2018), *Journal of Economic Policy Reform*, 21 (3), 190-209

Huizinga H., 'The EU Deposit Insurance Directive: Does One Size Fit All?' στο A Demirguc-Kunt, EJ Kane and L Laeven, 'Deposit Insurance Around the World: Issues of Design and Implementation' (2008) Cambridge, MA: The MIT Press, 253-279

International Association of Deposit Insurers (IADI) 'Deposit Insurance and Bail-in: Issues and Challenges' - Research paper (Draft for Public Consultation) Prepared by the Core Principles and Research Council Committee

Iwanicz-Drozdowska M., 'EU guarantee schemes: Status quo and policy implications' (2015) *Journal of Banking Regulation* 16(3), 201-219

Kleftouri N., 'Deposit protection system's design and effectiveness' (2015) *Journal of Banking Regulation* 16 (1), 51-63

Kuznichenko P., Serhiy Frolov, Volodymyr Orlov and Oleksii Boiko 'European Deposit Insurance Scheme implementation: pros and cons. Banks and Bank Systems' (2021), *16(1)*, 116-126

Lazarov I., 'DEPOSIT INSURANCE IN THE EU: REPETITIVE FAILURES AND LESSONS FROM ACROSS THE ATLANTIC' (2017) Common Market Law Review 54, 1749–1780

McKenzie G. and Khalidi M., 'The EU Directive on Deposit Insurance: A Critical Evaluation' (1994) 32 J Common Mkt Stud 171- 190

Sammut J. and Friggieri J., 'The European Deposit Insurance Scheme: A Myth or a Fact?' (2018) Governance and Regulations: Contemporary Issues 99, 207–228

Wulf-Henning R., 'Case C-233/94, Federal Republic of Germany v. European Parliament and Council of the European Union, Judgment of 13 May 1997, [1997] ECR I-2405', (1998) Common Market Law Review 35 (2), 459-479

- Ιστοσελίδες

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, «Τι είναι το σύστημα εγγύησης καταθέσεων;» https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/deposit_guarantee.el.html.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο – Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης 'Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός' <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-supervisory-mechanism/>

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα 'Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός' <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.el.html>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο – Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης 'Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης' <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>